

Remiss-sammanställning för

**Svanenmärkning av
Hotell och vandrarhem**

Version 3

Nordisk Miljömärkning

Svanmärkta Hotell och vandrarhem**Remiss-sammanställning**

072 / Version 3.0 / April 2007

1	Sammanfattning	1
2	Om remissen	1
3	Sammanställning av inkomna svar	1
4	Kommentarer till kriterierna.....	3
4.1	Kommentarer till kriterierna i detalj	11
5	Kommenterar till bakgrunden, i detalj.....	47
6	Analys av kommentarerna	47
7	Diskussion och slutsatser	47

1 Sammanfattning

Hotellkriteriernas revidering har väckt mycket intresse, vilket är tydligt i mängden remissvar : 350 st. Totala svarsprocenten var 12., med ialles 41 st svar. Direkt stödande var 8 svar, stödande med kommentarer 15 st, direkt förkastande 2 st, endast kommentater 9 st, avstår, dvs. inga kommentater alls 7 st.

Glädjande många kommentarer med motiveringar har mottagits. Enskilda krav har kommenterats, och föreslagna stora förändringar har fått positivt gensvar, med detaljerade preciseringsförslag.

Nordisk Miljömärkning har behandlat alla remissvar och ger svarskommentarer till dem, se nedan Kap. 4. På basen av remissvaren föreslås ändringar och kompletteringar.

I Bakgrundsdokumentet finns detaljerat skrivet om kriteriekravens tillkomst.

2 Om remissen

Remiss av förslag till miljömärkningskriterier för hotell och vandrarhem version 3 har varit ute från 23 januari till 26 mars 2007. De förändringar man speciellt önskade få synpunkter på var följande punkter:

- Gränsvärdet för energi blir obligatoriskt att uppfylla. Två alternativa gränsvärden för energi kan användas kilowatt-timme per kvadratmeter eller kilowatt-timme per gästnatt
- Obligatoriskt att välja miljömärkta produkter vid inköp av vissa produktkategorier.
- Kriterierna är harmoniserade med kriterierna för Svanenmärkta restauranger.

3 Sammanställning av inkomna svar

Remiss Instanser	Stödjer	Stödjer med kommentar	Förkastar	Avstår	Endast kommentar	Totalt	Svar %
Danmark 65 st		4	1	2	1	8	12
Finland 83 st	3	3		2		8	10
Island					2	2	
Norge 61 st	3	2		3	1	9	15
Sverige 141 st	2	6	1		5	14	10

Nordisk Miljömärkning
Svanenmärkning av Hotell och vandrarhem – Remiss-sammanställning
April 2007

Totalt 350 st	8	15	2	7	9	41	12
--------------------------	---	----	---	---	---	----	----

Här följer en förteckning över samtliga som svarat, och deras inställning till kriterierna.

Organisation/ företag	Land	Stödjer	Stödjer med kommentarer	Förkastar	Avstår från att ta ställning	Endast kommentarer
Konsumentvägledarnas förening	S		X			
KEMI	S	X				
Hotel Concordia	S	X				
Vildmarkshotellet	S		X			
Sigtunahöjden Hotell och konferens AB	S		X			
Stora Brännbo Kursgård AB	S		X			
Sånga-Säby	S		X			
Arbetsmiljöverket	S		X			
DIBB AB						X
Två Skyttlar	S					X
MiLgårdarna AB	S					X
Scandic Hotels AB	S					X
Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien	S			X		
Vildmarkshotellet i Kolmården	S					X
Island sekretariat	Is					X
Farfuglaheimilið í Reykjavík	Is					
Hotell Savonia	Fin	x				
Gustavelund- kursgård	Fin	X				
Institutet för arbetshygien	Fin				X	
Finlands Hotell- och Restaurangförbund	Fin		X			
Hotelli Krapí	Fin		X			
Finlands kommunförbund	Fin				X	
Scandic Rosendahl Scandic Tampere City	Fin		X			
Centralen för turistfrämjande	Fin	X				
Park Hotell Alta	No		X			
Hotell- og restaurantarbeiderforbundet	No				X	
LO	No				X	
Fellesforbundet	No				X	
Scandic Bergen City	No	X				
Scandic Solsiden	No	X				

Organisation/ företag	Land	Stödjer	Stödjer med kommentarer	Förkastar	Avstår från att ta ställning	Endast kommentarer
Radisson SAS Bodø	No		X			
Radisson SAS Airport Hotel	No	X				
Enviro Energi ASA	No					X
Indenrigs- og Sundhedsministeriet	DK				X	
Danhostel	DK			X		
HORESTA	DK					
Fødevareinstituttet / Dansk teknisk Universitet repræsenterer dansk del av Health Cat nätverket/	Dk					X
Kost og Ernæringsforbundet	DK					X
DTU, Institut for Produktion og Ledelse	DK					X
Sygehus Vestsjælland, Servicecenteret	DK					X
Scandic A/S i Danmark	Dk		X			
Dansk Ehrverv	Dk		X			
Förbrugerrådet	DK				X	
Miljøstyrelsen	Dk		X			

4 Kommentarer till kriterierna

Generella kommentarer

Sånga-Säby:

De var mycket positiva till kriterierna

Svar: Tack för remiss-svaret.

Arbetsmiljöverket:

De reviderade kriterierna saknar helt arbetsmiljöaspekter, vilket vi anser vara en stor brist i kvalitetsmärkningen.

Det borde vara bra att ha med följande:

Placeringen av tvålbehållaren och minibaren? Ergonomi.

Placering av möbler svårstädad?

Heltäckningsmattor? Eller lösa mattor? Vem tar ut de lösa mattorna? Ergonomi.

Hur hämtas och lämnas rent och smutsigt tvättgod?

Finns det hiss mellan olika våningsplanar?

Finns Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter på plats och efterlevs dessa?

Svar: Vi tackar för ert svar. Vi har tagit hänsyn till detta och föreslår därför att premiera om hotellet genomför en översyn av ergonomi samt en om de erbjuder handikappanpassade rum.

Scandic Hotels AB:

Version två av svanmärkta hotell har fungerat och funnits under 4 år. Under denna kriterieperiod har vi svanmärkt alla våra hotell i Sverige och Norge och är på god väg att svanmärka våra hotell i Danmark. Svanens krav är att 30% av marknaden, dvs de bästa skall klara kriterierna. Det är viktigt att Svanens krav även i framtiden är så hårda så att bara de bästa klarar sig men det är också viktigt att inte sätta för hårda krav så att endast en mindre andel (mindre än 30%) klarar sig. Då riskerar man att hotellbranschen inte är intresserad av att driva hållbarhetsfrågor och använda miljömärkning som instrument, vilket vore ett steg i fel riktning.

Version 2 av kriterierna som gäller till juni 2007 (2008 red.anmärkning) har haft en stor flexibilitet. Detta innebär att även ett hotell som är inrymt i en gammal fastighet med hög vattenförbrukning (kylning med rinnande vatten) hög energiförbrukning (hotellet drivs i en hyrd fastighet) kan klara svanmärkningen just genom att vara bättre på något annat. Något som detta hotell kan styra över exempelvis köpa fler svanmärkta produkter, sopsortera bättre, teckna avtal om bara vattenkraftsel etc. Det är viktigt att denna flexibilitet fortsätter. Hotellbranschen är generellt uppbyggd kring att hotellen drivs i hyrda fastigheter vilket innebär små för att inte säga inga möjligheter att påverka fasta installationer för el, värme, vatten etc. Hyresavtalen är ofta långa 10-15 år, vilket innebär att man på sikt kan förändra fastigheterna genom att när nya avtal tecknas föra in hållbarhetsaspekten (ex byta ut oljepannan till fjärrvärme etc). Däremot har man i hotellbranschen stora möjligheter att påverka sina inköp just nu av förbrukningsvaror etc. Här skall man naturligtvis skärpa kraven.

Det är också viktigt att vara flexibel i den flexibla poängsättningen! Med det vill vi mena att miljönyttan av varje poängkrav skall bedömas. Exempelvis är det märkligt att man får 1,5 poäng om man i städningen använder sig av torkmopp. Samma poäng får man om man har 70% andel värmeförbrukning från förnybara energikällor...

Svar: Vi tackar för ert svar. Det visar sig att eftersom många poängkrav blivit obligatoriska har möjligheten att på ett flexibelt sätt ta poäng minskat drastiskt. Vi kommer att se över detta till det slutliga förslaget till kriterier.

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

Generella synpunkter

De krav som ställs i kriterierna beträffande andelen miljömärkta produkter, på de produktområden som är relevanta för våra medlemsföretag, anser vi är diskriminerande och konkurrensbegränsande, eftersom de "tvingar" in produkter i Nordiska Svanens miljömärkningssystem. Även när det gäller städtjänster "smyger sig" miljömärkningskravet in indirekt.

Vår uppfattning är att kriterierna ska verka för miljönyttan, snarare än för att specifikt gynna miljömärkning. Därför anser vi att Nordiska Svanen ska acceptera likvärdiga produkter, d v s produkter som uppfyller specificerade krav/kriterier. Vårt förslag är att produkter som uppfyller EKU-kriterier för kemisk-tekniska produkter för professionell hygien, rengöring och underhåll, värderas lika högt som miljömärkta eller motsvarande. När det gäller verifikation på att leverantörens produkter uppfyller kraven i kriterierna för hotell och vandrarhem, bör Nordiska Svanen acceptera samma förfarande som EKU nu utarbetat för inköpare i offentlig upphandling, d v s ett företagsintyg som kan kompletteras med stöddokument.

Miljömärkning är för oss ett frivilligt kommunikationshjälpmedel, och betyder inte att en produkt har bättre miljöprestanda än en annan likvärdig produkt. Särskilt när det gäller produkter för den professionella marknaden måste kostnadseffektiviteten väga tungt, vilket innebär att mindre produktvolymen inte alltid kan bära kostnaderna för miljömärkning.

I linje med detta anser vi att kraven på andelen miljömärkta produkter (tvål, schampo, mikrofiberdukar, städtjänster, disk, tvätt, städning etc) ska sänkas eller, genomgående i kriteriedokumentet, göras om enligt förslag ovan.

Svar: Tack för ert svar. Eftersom en Svanmärkt verksamhet på ett enkelt och tydligt sätt ska vara miljöanpassat och faktiskt kunna dokumentera miljövinster är kravet på inköp av miljömärkta produkter ett väsentligt krav. De miljömärkta produkterna har utsatts för tredjepartsgranskning att de uppfyller noga utformade krav. Angående EKU-verktyget har inte Nordisk miljömärkning möjlighet att granska olika aktörers nationella miljöupphandlingsverktyg för att bedöma att de minst motsvarar miljömärkningskraven i våra kriterier (EKU-verktyget fungerar endast i Sverige).

HORESTA:

HORESTA takker for modtagelsen af høringsforslag af 23. januar 2007 vedrørende revision af kriterier for Svanemærkning af hoteller og vandrerhjem.

Indledningsvis skal det bemærkes, at HORESTA er en af hovedaktørerne bag miljømærket Den Grønne Nøgle, som også har kriterier og certificeringsproces for hoteller og vandrerhjem. Det fremgår af baggrundsdokumentet at revisionen blandt andet har fokuseret på at indarbejde de nye restaurant-kriterier i hotel-kriteriesættet og i den forbindelse kan vi oplyse, at Den Grønne Nøgle gennemførte en lignende øvelse, da Den Grønne Nøgles restaurantkriterier blev implementeret i de øvrige kriteriesæt.

Det skal også bemærkes, at Susanne Møller fra det danske Miljømærkesekretariat har afholdt møde med HORESTA, hvor vi tilkendegav branchens ønsker og forbehold i relation til kravene i det nuværende kriteriesæt for Svanemærkning af hoteller og vandrerhjem version 2.0, hvilket også fremgår af baggrundsnotatet.

Prissætning

Det fremgår i baggrundsnotatet at den primære barriere for udbredelse af Svanemærket blandt hoteller og vandrerhjem i Danmark er den med mærket forbundne direkte omkostning. Ifølge notatet kræver dansk lovgivning, at prisen fastholdes på 0.4 procent af virksomhedens samlede omsætning. Samtidig fremgår det, at prisfastsættelsen i de øvrige nordiske lande (og i resten af EU) kun beregnes udfra halvdelen af omsætningen. HORESTA er enige i at den nuværende pris for at bære Svanemærket i Danmark er for høj, og vi anbefaler derfor, at man forsøger at påvirke udformningen af lovgivningen i forbindelse med den nuværende gennemgang således, at der som minimum opnås en prisfastsættelse der er lig den i de øvrige nordiske lande.

I den forbindelse kan det oplyses at prisen for at opnå miljømærket Den Grønne Nøgle er kroner 4000,- plus kroner 40,- pr. værelse pr. år for hoteller og vandrerhjem. HORESTA vurderer at der er en rimelig pris. Hvis prisen lig-

ger væsentligt over dette beløb, bør der bruges langt flere ressourcer på at udbrede kendskabet til mærket og dets indhold til de relevante kundegrupper.

Dokumentationskrav

Det er HORESTAs vurdering, at de dokumentationskrav kriterierne stiller i forhold til det enkelte hotel eller vandrerhjem er for omfattende. På trods af at der er god hjælp at hente i de vedlagte skemaer og bilag, vil dokumentationskravene medføre et ganske stort ressourcetræk i den enkelte virksomhed. Man kunne med fordel erstatte en stor del af den kontrol, der udføres via dokumentationen med et årligt kontrolbesøg.

Kontrolprocedure

Vi anbefaler, at man etablerer en kontrolprocedure, hvor hoteller og vandrerhjem besøges årligt. Under et årligt kontrolbesøg kan man gennemgå restauranten sammen med den miljøansvarlige og sikre, at kriterierne overholdes. Det er vigtigt, at virksomhedens miljøansvarlige har mulighed for at sparre med og modtage rådgivning fra en professionel kontrollant/rådgiver eller direkte fra sekretariatet. Herunder vil det være relevant at tilbyde målrettede miljøkurser for virksomhedens medarbejdere.

Fremtidige kriterieændringer

Det fremgår ikke af forslaget, hvad proceduren er for fremtidige kriterieændringer. Vi anbefaler, at man sikrer, at proceduren omkring kriterieændringer er gennemskuelig og forståelig for medlemsvirksomhederne. Inddragelse af erhvervet i forbindelse med kriterieændringer er et stort ønske.

Svar: Tack för ert svar och tar med intresse emot era initierade synpunkter. När det gäller prissättning så fastlägges dette i et regi uafhængig af kriterierne. Når det gælder dokumentationskrav så er der allerede i dag nogle krav der dokumenteres ved kontrol på stedet, men vi mener at en del forhold skal dokumenteres skriftligt for at sikre troværdigheden. Herudover kan vi konstatere Gröna Nyckeln och Svanenmärkningen är två olika märken med olika sätt att arbeta på.

Finlands Hotell- och Restaurangförbund:

Finlands Hotell- och Restaurangförbund FHR tackar för möjligheten att avge ett utlåtande i ärendet och anser att klarläggningen av kravpunkterna, poängräkningen och precisering av ansökningsförfarandet för märket är speciellt bra vid förnyelsen av grunderna för beviljande av Svanmärket. Ett underlättat och klarlagt ansökningsförfarande gör det lättare att påbörja ansökan om märket.

Svanmärket anses allmänt inom branschen vara för dyrt, så ett överkomligare pris skulle locka flera inkvarteringsrörelser till att ansöka om miljömärket. Både ansöknings- och årsavgifterna anses vara dyra.

Det är svårt att förutse i vilken utsträckning konsumenterna kommer att välja ett miljömärkt hotell eller vandrarhem. Genom att öka konsumenternas kunskap om hotellets miljöarbete och om kriterierna som krävs för beviljande av märket samt om dess förbindelse till förfaranden som är gynnsamma för miljön, kan man få konsumenterna att välja ett miljömärkt hotell och därmed också få inkvarteringsrörelserna intresserade av att ansöka om miljömärket. Miljömärkningsbyråns arbete har varit positivt i detta avseende.

Vi framför vördsamt det ombedda remissvaret enligt följande:

I punkt ”Hurudant är ett svanmärkt hotell eller vandrarhem?”

I remissförslaget förklaras att Svanmärkets miljökrav gäller oberoende om inkvarteringsrörelsen utför arbetena eller om hotellet använder sig av en ”entreprenör”. Senare i texten används växelvis termen ”underleverantör” och termen ”entreprenör”.

Vi föreslår att den inom branschen etablerade termen ”underleverantör” används i kriterierna. Termen kunde också tillsättas i slutet av förslaget, där termer som använts i remissförslaget förklaras.

I punkt ”Varför lönar det sig att ansöka om Svanmärket?”

I den sjätte punkten i stycket nämns att Svanmärkning utöver miljökraven också sätter krav på kvaliteten, eftersom kvalitet och miljöärenden ofta går hand i hand. Svanlicensen kan anses vara en garanti för kvalitet.

Det finns olika kvalitetssystem som anger kvalitet, och dessutom utreds som bäst inom ramarna för strategin Kvalitetskedjan, vilken administreras av jord- och skogsbruksministeriet, behovet av och förutsättningarna för att göra Svanflaggan som ju anger ursprung till ett nationellt kvalitetsmärke. Därför blir förhållandet mellan miljömärket och eventuella andra kvalitetsmärken eller kriterier öppet, och konstaterande av en garanterad kvalitet ger inte information om inkvarteringsrörelsens andra kvalitativa egenskaper, exempelvis nivån på kundservicen. Vi föreslår att den sista meningen i stycket avlägsnas.

Krav för användning av miljömärkta produkter

I kriterierna har kraven för användning av miljömärkta produkter skärpts. Eftersom användning av dessa produkter klart kan minska på de skadliga effekterna på miljön, är det motiverat att skärpa kraven med tanke på innebörden i och målsättningen med märket.

Slutligen

En del av inkvarterings- och restaurangbranschens miljöarbete kommer i framtiden sannolikt att styras via handels- och industriministeriets åtgärdsprogram för kontroll av energiförbrukningen. Det här och miljömärkets höga pris kan minska på märkningens popularitet bland inkvarteringsrörelser. Konsumenternas omsorg om miljöns tillstånd har å andra sidan ökat, och det kan hända att man även vid val av hotell börjar fästa mera uppmärksamhet vid miljöaspekter. Det ökar på trycket att ta Svanmärket i användning.

Svar: Tack för era kommentarer. De enskilda punkterna får sina svar vid respektive kravpunkt. Oklarheterna med finska översättningen kommer att korrigeras (underleverantör, gästnatt).

Isländska Sekretariatet:

We here in Iceland will have difficulty in fulfilling the criteria for energy consumption. The reasons are as follows:

Wind: Iceland is a very windy place and there are great local variations so even if the hot water usage data for Reykjavik is quite reliable, you only have to go 5 km from Reykjavik to come to places where wind cooling of buildings is of a different magnitude compared to Reykjavik.

Price of hot water: The price in Reykjavik for 1 m³ 80°C hot water with VAT is ca. 7,3 SEK and this is a medium price for hot water, it is cheaper in many places. Therefore most hotels have hot water tubs (38-45°C) you can relax in after day of travelling and that cost considerable hot water use, because they heat them by adding hot water in which means better exchange of water and less need for chlorination and elaborate water cleaning.

To be able to understand this fully I have to explain how we extract the hot water. What we do is to drill down to few hundred meters (in correct spot of cause) where we can hit a hot water vein and extract the hot water. This water is a little contaminated, but with what is different depending on the place. In Reykjavik it contains small amount of dissolved hydrogen sulphide (H₂S) which does not smell especially well and silicium oxide (dissolved bedrock) which is the bathrooms cleaners' nightmare. In Akureyri there is no hydrogen sulphide and very small amount of silicium oxide which makes the hot water there, if cooled down, at least second class drinking water.

The hot water is piped to the houses very often in a single pipe and after run through the heating system is piped to the drain and it is used directly in the hot water taps. The water coming from the house heating system is often 35-38°C in a well adjusted radiator heating system and is very often used to melt ice from outdoor spaces even your parking space.

The water that goes to the drain is therefore good quality water slightly contaminated mainly from the contact with hot bedrock.

In terms of water use these are very wasteful practices but that is really not the case. Iceland is one of the water richest countries in the world and all our hot water use is almost everywhere within sustainable limits, at least as far as we can tell.

Because of the heat energy richness in this country I would ask you to exempt us from the water use/energy consumption criteria of the Swan label

Svar: Tack för er kommentar. Svanmärkningen kommer att beakta de speciella förhållanden som råder på Island vad gäller geotermisk energi. Kraven på energiförbrukning och vattenanvändning kommer att justeras för isländska hotell.

Födevareinstituttet, med flere i HealthCat: Pointsystemet

Det er ikke umiddelbart muligt at se, hvad baggrunden for den vægtning af points, der lægges op til, er. Dermed kan man ikke se, hvorfor man skal have flere points indenfor madområdet, end fx indenfor miljøledelse.

Svar: Tack för ert svar. I bakgrundsdokumentet finns analys av poängfördelningen där det också visas hur miljömärkningen har prioriterat poängfördelningen. Det har dock visat sig bli något skevt och vi kommer att se över fördelningen till det slutliga förslaget av kriterier.

Dansk Ehrverv:

Dansk Erhverv er overordnet set positiv overfor de reviderede kriterier for hoteller og vandrehjem. Det er dog samtidig væsentligt at opnå større overensstemmelse mellem kriterier og krav i henholdsvis Svanen og Den Grønne Nøgle. Dette vil på sigt gøre det nemmere at arbejde efter ét entydigt, mere udbredt og almen kendt miljømærke i hele hotel og restaurationsbranchen. Det væsentligste kritikpunkt i kriterieforslaget er fastsættelsen af størrelsen på det beløb der skal betales for brug af svanemærkelicensen. Danske hoteller og vandrerhjem kommer til at betale mere for licensen end deres kollegaer i de øvrige nordiske lande. Det bør ændres, så prisfastsættelsen er ens i alle de nordiske lande. Det bør overveje at minimere dokumentationsbyrden og overføre mere af kontrollen til et kontrolbesøg (evt. årligt kontrolbesøg)

Svar:

Når det gælder prissætning så fastlægges dette i et regi uafhængig af kriterierne, men det kan oplyse at der arbejdes på at gøre priserne ens i Norden. Kriterierne i Svanens krav og Den Grønne Nøgle ligner hinanden en hel del i dag, Svanen er også nødt til at forholde sig til opbygningen i EU-Blomsten. Når det gælder dokumentationskrav så er der allerede i dag nogle krav der dokumenteres ved kontrol på stedet, men vi mener at en del forhold skal dokumenteres skriftligt for at sikre troværdigheden. Herudover kan vi konstatere Gröna Nyckeln och Svanenmärkningen är två olika märken med olika sätt att arbeta på.

Miljøstyrelsen:

Miljøstyrelsen kan godkende de foreliggende kriterier, såfremt der tages hensyn nedenstående kommentarer.

Det havde været ønskeligt såfremt kriteriernes opbygning var blevet tættere struktureret med Blomstens kriterier.

Under P11 står der: Miljömärkt: Med miljömärkt menas produkt märkt med Svanen, EU-blomman, Bra Miljöval. Det gælder vel under alle krav, O- såvel som P-krav. Hoteller bør også præmieres hvis de stiller parfumefri produkter til rådighed, f.eks. 0,5 point.

Linned bør vaskes med parfumefri produkter (det er svært for gæsten at vælge linned fra eller til).

Svar: Tack för ert svar. När det gäller miljömärkt produkt står i kapitel definitioner vilka miljömärken i som accepteras som miljömärkt produkt.

Farfuglaheimilið í Reykjavík:

I would like to ask if in case as this - that we want to fulfill some requirement, but we have difficulty to find the solution - can we expect Swan organisation to help us with practical advises? Can they provide us with information what bulbs fulfill the swan requirements?

Another example is PVC free kitchen foil. It took us few weeks to find out if there is at least one on the market, who is the supplier and extra time for supplier to provide us with certificate.

In such cases could with pass this problem to Swan office which could enquire as a "higher" authority?

Some entries of the swan manual are based on theory - what is best for environment - but they don't reflect the market and real possibilities.

(In another words, somethimes we are just not sure if they really have an idea how difficult is to obtain information or product or service what they ask for. I know we can not ask them this in this way, but the problem with mercury contents illustrates the situation)

What I see as a problem is large amount of appendixes we need to provide but I think they see this problem too because in the proposed new material there is less appendixes needed.

Svar: Vi tackar för kommentarerna. Nordisk miljömärkning försöker hjälpa isländska hotel att få miljömärkta produkter tillgängliga genom att informera sina leverantörer om problemet. Dessutom föreslås ändring i kriterierna, minimum- poänggränsen sänks för isländska hotell (Skrivet under rubriken: "Vad krävs för att bli Svanenmärkt?").

4.1 Kommentarer till kriterierna i detalj

1 Gränsvärden

Konsumentvägledarnas förening:

De vill att alla gränsvärden ska vara obligatoriska.

Svar: Det är en stor skärpning att låta kravet på energi bli obligatoriskt varför vi tar detta första steg vid denna revidering.

Vildmarkshotellet i Kolmården:

Hur ser miljömärkningen på el och vattenförbrukning från poolen?

Deras beläggning på rummen ser olika ut. På sommaren är den 3,6 gäst per rum och övrig tid 1,2 gäst per rum. Fler gäster per rum gör det svårare att klara gränsvärden eftersom indelning av klasser går på beläggningen på rumsnivå.

Positiv att kunna räkna konferensgäster som stannar två dagar som 1,5 gäst

Svar: Vad gäller pool görs en bedömning från fall till fall. Under kapitel för Gränsvärden står att "Verksamheter inom hotellets eller vandrarhemmets lokaler som inte tillhör logiverksamheten kan efter godkännande av Nordisk Miljömärkning avräknas från beräkning av gränsvärdena. Exempel på sådan verksamhet är festvåning, catering och SPA-anläggning."

Vad gäller definition av beläggning kan man räkna antingen beläggningen per rum eller per permanentsäng i procent under ett år.

1.1 Indelning i olika klasser

Finlands Hotell- och Restaurangförbund:

För Svanmärkning krävs att inkvarteringsrörelsen uppfyller det obligatoriska och valbara gränsvärdet samt att alla obligatoriska krav uppfylls och att minst 60 % av poängkraven för Drift och underhåll och minst 65 % av de andra poängkraven uppfylls. Kriteriernas gränsvärden varierar enligt den verksamhet som utövas. Därför har inkvarteringsrörelserna indelats i tre klasser enligt omsättningsuppgifter för

restaurangverksamhet och nyttjandegrad av gästrum. I förslaget används termen logibeläggning för klassificering av gästrummens nyttjandegrad. Logibeläggning som grund för klassificering är oklart och inexakt. Allra noggrannast skulle nyttjandegraden beskrivas genom nyttjandegrad per säng eller rum, men i det här sammanhanget utgör nyttjandegrad av gästrum en tillräckligt exakt grund för klassificering.

Vi föreslår att gästrummens nyttjandegrad utgör grund för klassificering och att begreppet tillsätts i slutet av förslaget som ett förtydligande tillägg.

Svar: Tack för kommentaren. Det kommer att öppnas möjlighet att räkna gästnätter på två sätt, såsom nu per hotellrum , eller per permanent hotellbädd.

1.2 Energiförbrukning

Sigtunahöjden:

Bra att detta gränsvärde blir obligatoriskt att uppfylla. Bra att kravet utformas på två alternativa sätt.

Sånga-Säby:

Bra att energigränsvärdet blir obligatoriskt. Tycker att fler gränsvärden kan bli obligatoriska i framtiden. Alternativt att två av de tre övriga gränsvärdena ska uppfyllas.

Födevareinstitutet:

Vi er meget enige i pkt 1 på høringsbrevet om det obligatorisk krav til el Vi foreslår kW/m² som indikator på energiforbruget på opvarmning og kW/gæstenat på elforbruget da det efter vores mening er disse tal der reelt påvirker energi dynamikken

Stora Brännbo:

Bra att detta gränsvärde blir obligatoriskt att uppfylla.

Två Skyttlar:

Bra att gränsvärdet för energi blir obligatoriskt och att det finns två alternativa sätt att beräkna förbrukningen.

MiLgårdarna AB:

Bra att kravet utformas på två alternativa sätt.

Samlat svar: Vi tackar för ert svar och finner ett stort stöd med förslaget att göra gränsvärdet för energi obligatoriskt.

Scandic Hotels AB:

Gällande gränsvärde energi ställer vi oss positiva till att räkna energi/gästnatt. Det är det måttet som är vanligast att räkna med i hotellbranschen såväl i Norden som i övriga världen. Att ange energi/kvm är mer åt det tekniska hållet och ofta har hotellbranschen små möjligheter att påverka energiförbrukningen/kvm; se ovan nämnda resonemang om hyresavtal. En hotelldirektör har ju större möjligheter att påverka antalet gäster och det viktigaste är genomsnittsförbrukningen per gästnatt sjunker successivt i kommande kriterier. Det är dock inte realistiskt att tänka sig att

detta gränsvärde skulle vara obligatoriskt. Arbeta hellre med flexibla lösningar som tidigare nämnts.

Svar: Tack för ert svar. Vi anser också att det är viktigt att det finns en flexibilitet i kriterierna att kunna prioritera de områden där man ser att man kan göra bäst miljönytta. Men samtidigt finns det goda grunder att försöka sätta en övre gräns för energianvändningen.

Radisson SAS Bodø:

Energiförbrukningsgränser bör differensieras ut ifrå hvor i langet hotellet ligger pga ulik fyringssesong og meget varierende temperaturer.

Svar: Tack för ert svar. Redan nu tar man hänsyn till var hotellet är beläget genom indelningen i klimatzoner.

Arbetsmiljöverket:

Det står att -

1) läsa av vilken klimatzon hotellet ligger i på kartan som följer på sidan 8.

Kartan finns på sidan 7 och inte 8.

Svar: Tack för ert svar. Vi kommer at korrigera detta.

HORESTA:

1.2 Obligatorisk grænseværdi for elforbrug: HORESTA er enig i, at Svanemærkede hoteller og vandrerhjem skal gøre en indsats for at sænke et givent højt elforbrug og vi mener, at der er en god ide at gøre det obligatorisk for Svanemærkede hoteller og vandrerhjem, at holde sig indenfor en fastsat grænseværdi for elforbruget. Vi vil dog gerne påpege, at det er vigtigt at sikre sig, at den fastsatte grænseværdi også er realistisk. En opfyldelse af kriteriesættets krav vedrørende elforbrug skulle gerne føre til, at virksomheden lever op til den fastsatte grænseværdi. Hvis der ikke er overensstemmelse mellem de to ting, bør sekretariatet være klar med rådgivning og forslag til tiltag, der kan bidrage til, at den fastsatte grænseværdi kan nås.

Det fremgår af forslaget, at der elforbrug pr. gæstenat foreslås som en alternativ opgørelsesmetode i forhold til elforbrug pr. opvarmede kvadratmeter. Man er dog endnu ikke klar med de grænseværdier, der skal følges i forhold til denne opgørelsesmetode. HORESTA anbefaler, at man arbejder videre med udvikle grænseværdier i forhold til denne opgørelsesmetode, idet vi mener, at den er både relevant og anvendelig.

Energi

Man kan kræve, at ELO-pligtige virksomheder indsender ELO-rapporten til sekretariatet.

Man kan stille krav om, at der er minimum to lag glas i vinduer i lokaler, der er opvarmede om vinteren.

Man kunne kræve, at varmevekselflader på ventilationsanlæg samt varme og køleflader rengøres mindst en gang årligt.

Det kunne være et kriterium, at der ved nyindkøb stilles krav om at leverandøren af udstyret oplyser om udstyrets energi- og vandforbrug både under drift og ved standby.

Dansk Ehrverv:

En obligatorisk grænseværdi for elforbruget kan være en positiv indfaldsvinkel til vægtning af elforbrug i driften.. Det er vigtigt, at den fastsættes på et rimeligt og realistisk niveau og at overholdelse af de kriterier der omhandler elforbruget bidrager til, at virksomheden kan følge grænseværdien. Det er centralt, at sekretariatet kan bidrage med den rådgivning om el-besparende foranstaltninger, som virksomhederne har brug for. Elforbrug pr. overnatning vil være at foretrække som opgørelsesmetode til at fastsætte grænseværdien.

Samlet Svar: Tak for bidraget om grænseværdi. Miljømærkningen kan kun i begrænset omfang rådgive konkret det risikerer at blande kontrol og rådgiver rollerne for meget.

ELO ordningen er indarbejdet i Danmark ikke i de øvrige nordiske lande.

Miljømærkningen kræver i forvejen en årlig rapport om registreringer af både energi, vand og affald og ELO rapporter passer ind i pointkravet P2 i høringsversionen.

Forslaget til isolering af vinduer forventer vi er dækket ind af energigrænseværdien, desuden ville det flere steder være for enkelt et krav, da vinduer, isolering af hele bygningen samt driften går ind i en samlet energiramme og er vanskelig at behandlet stykvis.

Rengøring af varmevekselflader præciseres i miljøstyringsdelen (O 29 i høringsversionen).

Krav til underleverandører om energiinformationer gå vi ud fra bliver en naturlig følge af energigrænseværdien.

Scandic A/S:

- Forslaget til at grænseværdien for energi skal opfyldes og ikke være valgfrit som nu, er rimeligt. Scandic mener at energi pr gæstenat passer bedst efter deres erfaringer og pr m2 passer dårligt. Der bruges mere energi når der er mange gæster det betyder langt mere end arealet.

Køkkenaktiviteter trækker meget energi, betydning for når der serveres mad til gæster, fx konferencer, banketter.

Svar: Tak for svar og informationen.

Miljöstyrelsen:

Godt med obligatoriske energikrav, alligevel virker det ulogisk at energiråderummet er øget for alle klasser og zoner. Noget tyder på at Svanen på de eksisterende hoteller ikke har formået at nedsætte energiforbruget.

Der bør være krav om et energitjek (Energioversyn) inden licensiering af en energikonsulent (max 1 år gammel), alternativt et certificeret miljøledelsessystem. Alternativt bør det være et krav for hoteller i klasse A og B, da det er de hoteller der har det største energiråderum.

Energitjekkets rentable forslag skal gennemføres indenfor et år.

Isolering af vinduer. Ældre termoglasvinduer bør minimum forsynes med forsatsruder af energiglas.

Udendørs opvarmede spapool/svømmebade bør ikke være tilladt, på nær de steder hvor der er tale om geotermisk varme. Pooltemperatur må max. være 28 grader. Det er fint der gives point for max. 27 grader (P60), men det forhindrer ikke hotellet i at have en meget varm pool (f.eks. 30 grader).

Der synes at være en ubalance mellem poinggivning for energi og produkter (f.eks. konferenceblok, svanemærket 1 p). Energiltag vægter alt for lidt.

Opvarmning og ventilation

På minimum klasse A og B hoteller bør der være varmestyring (max. 22 grader på værelset). Let tilgængeligt information for gæsten skal gøre det muligt at slukke for varmen og ventilation, og ligeledes skal varme og ventilation slukke automatisk, såfremt vindue åbnes.

For øvrige overnatningssteder skal der ved tydelig skiltning gøres opmærksom på, at varme og ventilation skal slukkes såfremt vinduer åbnes.

Svar: Kriterierne for Svanemærkning af hoteller har ikke været i funktion så længe at man kan forvente at svanens krav har haft en effekt på energiforholdene; Det kræver en vis % af branchen som er svanemærket for at få effekten; Fx har Scandic haft licens i 4 år og energirelaterede investeringer er typisk store langsigtede investeringer. Forslaget til isolering af vinduer forventer vi er dækket ind af energigrænseværdien, desuden ville det flere steder være for enkelt et krav, da vinduer, isolering af hele bygningen samt driften går ind i en samlet energiramme og er vanskelig at behandlet stykvis.

Ang. pool så ændres kravet så de udendørs tages i betragtning. Kravet til temperatur foreslår vi fortsat at lade være en del af hotellets flexibilitet.

Efter høringen/remissen har Miljømærkningen foretaget nogle ændringer i pointgivningen så energi vægtet mere, bla bonuspoint.

Tak for forslaget om styring af rumtemperatur, vi sætter det på som kommende krav, da det griber for dybt ind i et hotels investeringsplan til at kunne kræves som obligatorisk uden forvarsel.

Scandic Rosendahl och Scandic Tampere:

Vi framför att det är befogat att kunna använda två olika räknesätt; antingen per kvadratmeter eller övernattningar. Detta gör det möjligt för olika typs hotell att uppnå gränsvärdet (stadshotell, mötes- och kongresshotell, hotell med olika ålder).

Standarderna är helt olika för kongresshotell, som stammar från 70- och 80- talen, jämfört med nyare ”kompakta” stadshotell. T ex Scandic Rosendahl (färdigt 1977) har mycket litet verksamhet i bottenvåningen, med utrymmena måste hållas varma för att inte byggnadens grund skall skadas.

Svar: Tack för kommentaren. Vi har öppnat för dessa båda möjligheter, dvs. energiåtgång per varma kvadratmeter eller efter övernattningar.

Finlands Hotell- och Restaurangförbund:

Med beaktande av det ökande trycket för att kontroll av energieffektivitet och energiförbrukning skall upptas i företagets styrsystem är det befogat att energiförbrukning och kontroll av denna ges större vikt än i den tidigare versionen. Från EU ges branschen sparmål för energiförbrukning, så det krävs också nationellt att företagen strävar efter en kontrollerad nivå när det gäller energiförbrukning. Därför anser vi att det är motiverat att man skall uppnå den nivå på det obligatoriska gränsvärdet för energiförbrukning som krävs för miljömärkning.

FHR anser det motiverat att det finns ett obligatoriskt gränsvärde för energi, eftersom det väl stöder syftet med och innebörden av miljömärket. Även hotellens frivilliga miljöarbete har hitintills huvudsakligen koncentrerat sig till kontroll över energiförbrukningen eftersom energikostnaderna har en direkt inverkan på företagets konkurrenskraft.

Svar: Tack för kommentaren. Kravet för energianvändning blir obligatoriskt.

1.3 Vattenförbrukning

MiLgårdarna AB: Ön har egen brunn. Detta innebär att Ön inte kan tillgodogöra sig poäng vilket i sin tur speglar minskad chans till extrapoäng 2.1

Svar: Det stämmer.

Miljöstyrelsen:

Det virker ligeledes ulogisk at krav til vandforbruget ikke er strammet.

Svar: Krav til vandforbruget er ikke strammet, da der ikke har været nævneværdig teknisk udvikling indenfor feltet og nogle har fået problemer med vandbesparende udstyr (WC og urinaler).

Farfuglaheimilið í Reykjavík:

"The most important point for hostel is the limit for water usage.

Swan should in official materials mention that Iceland has special situation and give Icelanders exception or create special limit.

Svar: Thank you for your comment. We intend to enter special requirements for Icelandic hotels that encompasses Icelandic conditions.

1.4 Kemiska produkter

Sigtunahöjden:

Kravet är svårt att uppfylla. Sigtunahöjden har inte utnyttjat möjligheten att räkna sina konferensgäster som stannar ett och ett halvt dygn som 1,5 nattgäst. Bra att denna möjlighet förtydligas under rubriken Gränsvärden.

MiLgårdarna AB:

Magasinet uppfyller inte kravet, trots att man har utnyttjat möjligheten att räkna konferensgäster som stannar ett och ett halvt dygn som 1,5 gästnatt. Övriga gårdar hamnar nu mer rätt i sina värden. Mycket bra!

Samla svar: Tack för svaret.

Scandic Hotels AB:

Gällande gränsvärde för kemiska produkter kan dessa sänkas förslagsvis med 5g per klass.

Svar: Vi har vid denna revidering valt att göra gränsvärdet för energi obligatoriskt och skärpa kravet på avfall. Övriga gränsvärden har vi under noggrant övervägande funnit svårt att skärpa.

2 Miljökrav

2.1 Extra poäng för gränsvärden

Två Skyttlar:

Förtydliga texten. Vad menas med den totala poängsumman? Menar vi den totala poängsumman just under ”Drift och underhåll” kap.

MiLgårdarna AB:

Förtydliga texten. Vad menas med den totala poängsumman? Antagligen att man inte får tillgodoräkna poängen under ”Drift och underhåll” kap.

Samlat svar: Med Den totala poängsumman som kan uppnås menas den summa hotellet teoretiskt kan uppnå om man adderar samtliga möjliga poäng. De extrapoäng man kan få från gränsvärdena är tänkta att inte läggas till den totala möjliga poängsumman, därmed ger de en ännu större bonus eftersom de därmed inte påverkar basen man räknar ut procenten på.

2.2 Drift och underhåll

O1 Bastu

Scandic A/S:

Enig i forslaget

O2 Belysning

Sigtunahöjden:

Mycket tveksam till detta obligatoriska krav. Vad är behov? Om man ser som behov även estetiska skäl blir det subjektivt att bedöma. Mycket bättre att ta detta krav som poängkrav så att anläggningen själva får välja var de vill lägga sina energibesparingar.

Stora Brännbo:

Vad är *behov*? De har en sensor som styr att det är avslaget dagtid och påslaget nattetid. Eftersom gäster rör sig mellan kursgårdens byggnader även nattetid (mörker) är det alltid påslaget då vilket man också anser att det måste vara. Skulle detta tolkas som behov?

Scandic Hotels AB:

tillägg till undantag: ”eller annan belysning pga säkerhetsskäl”

Scandic A/S:

Enig i förslaget, men vil påpege at hvis forslaget også skal omfatte nattetid så kan der opstå sikkerhedsproblemer, fx på parkeringsarealer.

Samlat svar: Vi är eniga i er uppfattning och formulerar om kravet något så att om man har belysning på nattetid till exempel av säkerhetsskäl så tillåts det om man använder lågenergilampor.

Two Skyttlar:

Bra att det har blivit ett obligatoriskt krav.

MiLgårdarna AB:

Mycket bättre att ta detta krav som poängkrav så att anläggningen själv får välja var de vill lägga sina energibesparingar.

Svar: Vi kan förstå att ni önskar denna möjlighet men ser det som ett viktigt krav att alla verkligen uppfyller.

Miljøstyrelsen:

Udendørs belysning skal være lavenergibelysning.

Svar: Vi för in detta i kravet i O2.

P1 Energiförbrukning

Two Skyttlar: 35 % är för mycket. 30 % är rimligare.

MiLgårdarna AB: 35 % är för mycket. 30 % är rimligare att uppnå.

Samlat svar: Vi ändrar kravet för att stimulera energibesparing än mer. Redan om man har 5% lägre förbrukning än gränsvärdet får man en poäng. I stigande skala får man sedan om man har 35% bättre än gränsvärdet 4 poäng.

P2 Energiöversyn

Sigtunahöjden: Mycket viktigt krav som istället borde vara obligatoriskt.

Två Skyttlar: Bra att det är poängkrav och inte obligatoriskt. Att man får själv bestämma om man vill göra en översyn eller inte.

MiLgårdarna AB: Bra att det är poängkrav och inte obligatoriskt. Detta ger viktiga poäng under drift och underhåll.

Finlands Hotell- och Restaurangförbund: kommentar: Energiöversyn är på kommande för hotell. Vi stöder kravet på obligatoriskt gränsvärde för energi.

Samlat svar: Tack för kommentarerna. Det är viktigt med energiöversyn och resultatet blir ofta en stor energibesparing om man vidtar de åtgärder som rekommenderas. Vi har som i tidigare versioner av kriterierna låtit kravet vara kvar som poängkrav men önskar verkligen betona vikten av kravet och har därför ökat poängen för kravet.

HORESTA:

P2 Energi gennemgang: Det fremgår ikke af kriterieformuleringen om danske hoteller og vandrerhjem, der får udarbejdet de årlige lovpligtige ELO-rapport opfylder dette kriterium. Energiledelsesordningen (ELO) indebærer at alle

ejendomme med et samlet etageareal på over 1500 m² skal have et årligt energieftersyn og energimærkning. På baggrund af kriteriets ordlyd vurderer HORESTA, at ELO-eftersynet er tilstrækkeligt til at opfylde kriterium P2.

Scandic A/S: Scandic er ikke tvunget til at deltage i ELO ordningen (Energi Ledelse) i Danmark, men de kan hvis de vil. Lovgivningen er ændret.

Energiforbedringer fx som følge af en energigennemgang, er svære at dokumentere og Scandic mener det er godt at de er ude af pointsystemet.

Samlet svar: En ELO rapport vil kunne dokumentere energieftersyn i P2.

Scandic Rosendahl och Scandic Tampere City: Energiöversyn görs i allmänhet regelbundet på initiativ av fastighetsägaren, och rapporten beskriver reparations- och förbättringsbehov med deras tidtabell. Ofta är tidsperspektivet 5 år , vad är fallet också i andra fastighetsinspektioner, och tidtabellen för dessa är ofta antecknade i hyreskontraktet.

Eftersom reparationerna i allmänhet är fastighetstekniska och kostnaderna bärs av fastighetsägaren, är 3 års- cykeln tvivelaktig. Vi föreslår att energiöversyn skall göras var femte år.

Svar: Tack för ert svar. Vi har i nuvarande version haft fem år som intervall och det har inte varit vår intention att ändra detta. Alltså är det en felskrivning i remissen och det ändras tillbaka till fem år.

P3 Värme

MiLgårdarna AB:

Det här punkten är ”bölig och svår”. Jag har ringt IVT-leverantör och bett om hjälp att hitta rätt effektivitetsfaktor. Våra gårdar har alla olika förutsättningar att få ut så

mycket effekt som möjligt av värmepump. För att ni ska förstå varför sammanfattar jag kort 2 olika förutsättningar: på Gården och på Borgen.

Gården (18 sovrum) har idag olja vilket vi planera att avveckla hösten 2007. Vi har undersökt om det går att installera pelletspanna, men det finns dessvärre inte rätt förutsättningar (förvaring och skötsel). Det får bli ytjordvärmepump då det inte finns berg men gott om gräsyta. Hela Gården har vattenburen uppvärmning vilket ju är jättebra!

Borgen (24 sovrum) har precis installerat IVT F33 värmepump (ytjord). På Borgen finns 6 sovrum med elradiatorer. Utöver dessa finns vattenburen uppvärmning. Det går alltså inte att optimera uppvärmningen från värmepumpen riktigt lika bra som på Gården.

I era exempel från sid 25 i ”utkast Svanen version 3” känns det inte som om dessa gårdar kommer att få speciellt höga poäng, speciellt inte Borgen. Detta trots den stora miljövinst som det innebär att oljepannorna försvinner. Tabellen/stegen är för svår. Hur kan MiLgårdarnas gårdar göra för att kunna uppnå poäng 3? Beskrivningen på hur uträkning går till är komplicerad och svår. I dagsläget har de olika MiLgårdarna dessutom olika värmepumpar (IVT-Borgen, Nibe-Ön och Stieber-Villan) vilket i sin tur gör att jag måste göra 3 olika ”djupdykningar” hos 3 olika leverantörer för att få fram rätt värden. Inför installation av pump på Gården finns önskemål om era rekommendationer om vilken/vilka pumpar som bör väljas med tanke på effektivitetsfaktor, men också ur köldmediumasynpunkt.

Svar: Tack för kommentaren. Vi har blivit medvetna om svårigheten att dokumentera justerar därför kravet något vilket ska medföra ett enklare dokumentationsförfarande.

Scandic Hotels AB: Ett hotell är inte uppbyggt eller använder lika mycket energi som en pappersfabrik etc. Ett hotell har inte möjligheten att själv påverka andelen värmeförbrukningen och det är detta som är en stor skillnad mellan ett hotell och exempelvis ett pappersindustriföretag. Hotell har ofta fjärrvärme och det finns inga möjligheter för ett hotell att påverka andelen. Då det gäller värmepumpens kapacitet är detta endast teoretiska värden, oftast finns inte ens mätare på dessa; skall man isåfall byta ut dessa för att klara svanmärkningen?

Svar: Tack för kommentaren. Vi är medvetna om svårigheten att ändra eller påverka uppvärmningssystem. Vi har ändrat kravet något vilket medför ett enklare dokumentationsförfarande.

Hotelli Krapu: Vi har inte möjlighet att på kort sikt inverka på eventuell fjärrvärme. Efter 2 år har man lovat att fjärrvärme kommer.

Svar: Tack för kommentaren.

P4 EI

HORESTA:

P4 Köb af el fremstillet af ikke-fossile brændstoffer: Kriteriet kan ikke relateres til virksomhedens bundlinje og er et forholdsvis dyrt tiltag. Samtidig er det vanskeligt at præsentere køb og brug af genanvendeligt energi for kunderne på en relevant og vedkommende måde. HORESTA mener, at kriterierne for Svanemærket bør fokusere mere på at sænke virksomhedernes elforbruget og mindre på køb og anvendelse af el fremstillet af ikke-fossile brændstoffer.

Svar: Tack för kommentaren. Vi är eniga i att det är mycket viktigt att minska användningen av el och detta drivs både av gränsvärdet och framförallt av flera poängkrav. Men vårt mål är ett hållbart samhälle och där förnybara energikällor spelar en viktig roll.

Scandic A/S: Oplyste at afgifter for salg af grøn el beviser skal, i Danmark, investeres i grøn el og kan ikke blot tages som profit.

Svar: Tack för kommentaren.

Elviro Energi ASA:

Enviro Energi er et selskap som har hele sitt fokus på handel med fornybar energi. Vi er svært positive til miljømerking og til at det stilles krav til redusert energiforbruk.

Det foreligger nå et etablert system i Europa for å dokumentere leveranser av elektrisitet fra fornybare energikilder som alle kraftleverandører har tilgang til. Det bør derfor stilles krav til at fornybar elektrisitet dokumenteres med offisielle opprinnelsesgarantier i poengkravene for varme og elektrisitet. Det bør også vurderes om kravet bør være obligatorisk, og om 100 % av elektrisitetsforbruket bør komme fra fornybare energikilder. Se vedlagte notat vedrørende rutiner for å dokumentere opprinnelse av elektrisitet.

Svar: Tack för svaret. Det stämmer att EU-direktiv 2003/54/EC föreskriver att elleverantören är skyldig att kunna redovisa ursprunget av den el man levererat. Detta underlättar dokumentationen från detta krav. Vi kräver inte 100% förnybar el. Vid dokumentation kan elleverantörens mix godkännas under förutsättning att de först räknar bort såld certifierad förnybar el.

P5 Köldmedium

Sigtunahöjden: Svårt att förstå kravformuleringen. Föreslår istället ”Används inte CFC eller HCFC: 2p”

Svar: Kravet skrivs om så att det formuleras tydligare.

MiLgårdarna AB: Det hade varit bra med lite mer ingående förklaring om vilka köldmedium som tillhör vilken grupp då det inte är självklart att t ex R404A är ett

köldmedium i kategorin HFC. I samtal den 19/3 framkom det att det är OK att ha HCFC men att det inte får fyllas på något nytt. Stämmer detta?

Svar: Tack för kommentaren. Det är tyvärr svårt att ha en förteckning över alla befintliga köldmedium i kriterierna eller bakgrundsdokumentet. Man får inga poäng om man har CFC eller HCFC i värmepumpar och kylmaskiner. Vi förtydligar och inför därför igen det obligatoriska kravet att CFC inte får användas.

Scandic Hotels AB: 100 % är orimligt; skriv 90% och att det är i vikt (kg) räknat.

Svar: Tack för kommentaren. Vi ser det inte som orimligt eftersom kravet omfattar kylmaskiner och värmepumpar som är platsbyggda eller enhetsaggregat över tre kg.

HORESTA:

P5 CFC i køle- og fryseskabe: Her bør man overveje om det egentligt er gavnligt for miljøet at forlange, at hoteller og vandrerhjem udskifter de køle- og fryseskabe, der anvender CFC gasser før de er udtjent. Hvis køle- og fryseskabene siden hen destrueres korrekt, kan de godt anvendes uden yderligere miljøbelastning indtil det er tid til at skifte dem.

Hotelli Krapi: Det måste finnas möjlighet att använda befintliga köldapparater till slut. Resurs- och miljöslöseri om man måste byta ut fungerande apparater.

Samlat svar: Tack för kommentaren. Poängsystemet är till för att gynna olika till åtgärder som en verksamhet genomför, alla med syftet att göra sin anläggning mer miljöanpassad. Att ersätta ett köldmedium med ett som saknar ozonnedbrytande egenskaper är en viktig åtgärd som bör premieras.

Scandic A/S: til information koster et kølerum 200.000 dkr, det er ikke nogen lille investering at bygge det om.

CFC er velreguleret og der er ikke behov for at et forbud her skal være obligatorisk, som tidligere.

Svar: Eftersom förbudet mot CFC inte är helt självklart inom alla verksamheter i alla nordiska länder behåller vi det obligatoriska kravet som en tydlig signal.

P6 Värmeåtervinning

MiLgårdarna AB: P6 På våra gamla, rymliga gårdar har vi inte genomgående ventilation. Detta pga att vi har relativt små grupper som hyr sin gård vilket innebär stor flexibilitet på konferens-, grupp- och sällskapsrum. Självklart finns ventilation i konferensen, men ser man på hela gårdens yta är detta en liten del av denna yta. Det är ingen vits att utnyttja den värme från denna lilla del ventilerad yta.

Samma gäller avloppsvatten. Gårdarna är små (från 15-34 enkelrum) och byggda på 1700- och 1800-talet. Inga övriga hotell/lunchgäster finns samtidigt på gården. Att återvinna avloppsvatten på våra gårdar känns inte relevant. Däremot återanvänds värmen från gårdarnas kylar.

Svar: Tack för kommentaren. När det gäller ventilation kompenserar vi för små anläggningar i krav ”Styrning av ventilation och innebelysning”

Scandic Hotels AB: Här är det viktigt att ta in vilken dimension som gäller. I princip kan man få poäng om man har en toalett där värme utnyttjas för ventilation för att uppnå poäng. Ställ hellre om kravet så att vinsten i kwh/besparing blir synlig.

Svar: Tack för kommentaren. Vi har gjort ändringar.

P7 Styrning av ventilation och innebelysning

Sigtunahöjden: Ventilation: Diskussion om vi avser allmänna utrymmen eller hotellrummen. Det är olika styrning av dessa och det finns också myndighetskrav som gäller för hotellrum eftersom det är sk boutrymme. Eventuellt borde det stå ”...ytan av gemensamma utrymmen”.

Innebelysning: Byt ordet ”allmänna” mot ”gemensamma”.

Svar: Vi korrigerar.

Stora Brännbo: Ventilationen styrs i gästrummen så att det är skillnad mellan dag och natt.

Svar: Tack för informationen.

MiLgårdarna AB: P6 På våra gamla, rymliga gårdar har vi inte genomgående ventilation. Detta pga att vi har relativt små grupper som hyr sin gård vilket innebär stor flexibilitet på konferens-, grupp- och sällskapsrum. Självklart finns ventilation i konferensen, men ser man på hela gårdens yta är detta en liten del av denna yta. Det är ingen vits att utnyttja den värme från denna lilla del ventilerad yta.

Samma gäller avloppsvatten. Gårdarna är små (från 15-34 enkelrum) och byggda på 1700- och 1800-talet. Inga övriga hotell/lunchgäster finns samtidigt på gården. Att återvinna avloppsvatten på våra gårdar känns inte relevant. Däremot återanvänds värmen från gårdarnas kylar.

” Ventilation till minst 90% av ytan ” Vad menas med det? Menas ventilerad yta eller hela husets yta. Detta har betydelse: se kommentarer kring ventilation P6

Svar: Tack för kommentaren. Det stämmer att mycket små anläggningar som saknar och inte behöver ventilationsanläggning missgynnas av detta krav. Vi kompenserar därför för detta genom att också ge tre poäng om man enbart har mekanisk ventilation.

P9 Toaletter

Två Skyttlar: Har man fungerande gamla toalettstolar, vill man ju inte köpa nya. Tycker att man ändå borde få 0,5 poäng för dem gamla. Eller 0,5 poäng för mindre än 50 %.

Svar: Vi inför möjligheten till 0,5 poäng om man har två spillägen på 20 – 50 % av alla toalettstolar.

MiLgårdarna AB: I samband med ombyggnad/renovering har det installerats toaletter med 2 spillägen men pga gamla rör blir det ofta stopp i dessa toaletter och nu ser det inte bättre ut än att funktionen måste plocka bort från dessa nya toaletter.

Scandic Rosendahl och Scandic Tampere City: Vi har uppgift att toaletter i allmänna utrymmen inte får ha två spillägen. Ett hotellrum klassas som allmänt utrymme.

Samlat svar: Vi är medvetna om problemet och det har kommit kommentarer om detta under licensiering också. För att inte missgynna anläggningar där det inte fungerar med lågt spolflöde ger vi möjlighet till poäng också om man kan dokumentera att det finns tekniska hinder för denna installation.

P10 Snålspolande kranar

Vildmarkshotellet i Kolmården:

De har inte snålspolande kranar med trycket är så dåligt att de ändå ligger i nivå och under det flöde man har i snålspolande kranar.

Svar: Kravet gäller vilket flöde kranarna har och inte vilken lösning anläggningen har vidtagit för att få detta flöde.

2.3 Förbrukningsartiklar

O3 Kvicksilver i lågenergilampor och lysrör

Samlat svar:

Med anledning av remiss-svaren har kravet ändrats. I och med att RoHS-direktivet begränsar kvicksilverinnehållet i lågenergilampor nästan lika mycket som Svanens krav skulle gjort har kravet gjorts om till ett på livstid istället. Att ta reda på kvicksilverinnehållet i lågenergilampor har dessutom varit en tung administrativ börda för hotellen.

Det nya kravet ställer istället krav på lampans livstid vilket också är en viktig parameter för att begränsa kvicksilveranvändningen (vilket redan tagits in i kravet).. Livstiden är dessutom enklare att dokumentera eftersom den vanligen är angiven på lågenergi-lampans förpackning.

Sigtunahöjden: Dokumentationskravet ”Rutin i miljöledningssystem” ses som en onödig administrativ börda som inte ger något.

MiLgårdarna AB: Ses som en tung administrativbörda som inte ger något.

Samlat svar: Vi ser det som mycket viktigt att minska energianvändning. Därför är det viktigt att välja lågenergilampor. Men lågenergilampor med kort livslängd kan ur miljösynpunkt vara ett dåligt val eftersom ljuskällan innehåller kvicksilver. Därför

inför vi också kravet på ljuskällans livslängd. Vi tar bort dokumentationskravet ”Rutin i miljöledningssystem”.

Stora Brännbo: Det saknas krav på lysrör med dubbelfattning.

Svar: Tack för svaret. Det har av misstag kommit bort. Vi ändrar kravet och tar med krav på lysrör med dubbelfattning.

Arbetsmiljöverket:

O3 Kvicksilver i lågenergilampor och lysrör och P14 Lågenergilampor (på sidan 13) I SIS rekommendationer bör påpekas att lågenergilampor ej skall användas i toalettutrymmen. Där bidrar de ej till energibesparing. Vid användning av lågenergilampor skall Arbetsmiljöverkets krav på belysning, armaturer och ljuskällor vara uppfyllda. (AFS 2000:42, Arbetsplatsens utformning).

Svar: Tack för kommentaren. När det gäller toaletter finns det också sådana som är påslagna. Där är det att föredra att man använder lågenergilampor. I poängkravet om lågenergilampor har vi också inkluderat LED (Light Emitting Diode) till denna kategori och dessa kan användas på toaletter.

När det gäller Arbetsmiljöverkets krav på belysning inför vi nu ett krav på ergonomigenomgång och denna kan med fördel följa upp just krav på belysning, armaturer och ljuskällor.

Hotelli Krapi: Energisparlampor har ännu två viktiga nackdelar: Ljusskenet är ”kallt”, och intensitetens styrning (dämpning) fungerar inte. Styrning med ”varmare” energisparlampor medför att lampan inte håller länge.

Svar: Tack för kommentaren. Vi ser det som mycket viktigt att minska energianvändning. Därför är det viktigt att välja lågenergilampor.

Miljøstyrelsen: Der gøres opmærksom på, at RoHS direktivet maksimalt tillader 5 mg Hg i kompakte lysstofrør (lavenergipærer med én fatning). For øvrige lysstofrør (2 fatninger) gælder der andre grænser, men en generel sammenhæng mellem Hg-indhold og levetid kan ikke bruges som grundlag.

Svar: Tack för kommentaren, se den generella kommentaren inledningsvis.

Farfuglaheimilið í Reykjavík:

One of the problems for us is mandatory requirement in part "consumables" (in the new swan manual) - we are expected to provide information about mercury contents in energy saving bulbs but we couldn't find out this information anywhere, not on the product, not on internet, even supplier of these bulbs (Ikea) couldn't provide us with this information.

We need practical advice how to proceed in this situation.

Svar: Thank you for your comment. We have altered the demand to be about life time for the bulbs, since the new RoHS directive minimizes mercury. The life time is very often specified on the bulb packaging.

O4 Köksrullar, pappershanddukar och toaletterpapper

Stora Brännbo: Vissa automater med tillhörande papper har inte miljömärkta papper i sitt sortiment.

Svar: Tack för kommentaren. Vi är medvetna om att detta och hoppas att man har möjlighet att ändra papper eftersom det är stora miljövinster kopplade till miljömärkt papper.

P12 Trycksaker

HORESTA:

P12 Miljömärkede trycksaker: I forbindelse med dette kriterium bør man overveje, om det ikke også skal give point at anvende et trykkeri, der er miljøcertificeret eller EMAS-registeret. På en ikke-miljøcertificeret trykkeri kan miljømærkede tryksager produceret side om side med andre tryksager der produceres uden hensyntagen til miljøet. HORESTA mener derfor, at man bør overveje at give point for anvendelse af et trykkerifirma, der generelt og konsekvent arbejder med miljøforbedringer på deres virksomhed.

Svar: Tack för svaret. De nya kriterierna för Svanenmärkt tryckeri omfattar hela tryckeriets verksamhet.

P13 Inköp av miljömärkta förbrukningsartiklar

MiLgårdarna AB: Om man inte har tyghandduksrullar (känns inte alls hemmiljöigt) men har svanmärkta handdukar som byts regelbundet inför varje måltid och som tvättas på gården med svanmärkt tvättmedel (detta blir samma princip som fungerar lika bra men utan leveranser) borde man få 1p.

Svar: Tack för svaret. Om man använder miljömärkta handdukar till minst 50% ger det poäng under rubriken ”annat”.

Finlands Hotell- och Restaurangförbund: kommentar: Skärpning av kraven på miljömärkta produkter föreslås. Detta är motiverat av miljöskäl.

Svar: Tack för svaret. Vi har i denna version skärpt kravet ordentligt vad gäller miljömärkta produkter. Dels har flera av dessa krav blivit obligatoriska dels har de fått fler poäng jämfört med tidigare version.

P14 Lågenergilampor

Sigtunahöjden: Byt ordet ”hotell” mot ”anläggningen”.

Svar: Vi ändrar.

P15 Tonerkassetter

Sigtunahöjden: Hur bedöms om anläggningen kör tomma kassetter till sopstation som sorterar ut tomma kassetter som går till återfyllning?

Stora Brännbo: Hur bedöms om anläggningen kör tomma kassetter till sopstation som sorterar ut tomma kassetter som går till återfyllning?

Scandic Hotels AB: Skriv hellre :”... eller lämnas till återvinning/återanvändning

Samlat svar: Vi inför också poäng om kassetterna lämnas till specifik uppsamling på sopstation.

Hotelli Krapi: Tvivelaktig miljövinst om tomma kassetter fylls i England.

Svar: Tack för svaret, det gäller alla produkter som transporteras att de uppstår miljöpåverkan i samband med transport. Svanen har dock ingen möjlighet att påverka transportererna, och det är sannolikt att även icke miljömärkta – och återvunna – kassetter transporteras över långa avstånd.

P16 Dricksglas och muggar

Sigtunahöjden: Sänk till en halv poäng.

Svar: Vi ser det som en viktig signal och behåller därför poängen.

Scandic Hotels AB: Kan vara svårt för våra hotell att klara detta poäng i och med vårt SHOP-koncept. Tror att det är viktigt att se detta med SHOP-koncept som är en trend som kommit för att stanna. I detta koncept ingår Take-away. Sätt då hellre krav på innehållet (ekologiskt utbud, förbud mot plastförpackning och prioritera stärkelsförpackningar).

Svar: Vi ser det som en viktig signal och behåller kravet.

Finlands Hotell- och Restaurangförbund:

Enligt remissförslaget serveras inga drycker i engångsglas/-muggar på hotellet. Det är oklart om här avses endast gästrum eller alla rum på hotellet. För konferensavdelningar är detta ett extra krav.

Vi anser att punkten skall preciseras beroende på rummet, exempelvis genom att konstatera att det i gästrummen inte får användas engångsglas/-muggar.

Svar: I gästrummen omfattar kravet Engångsartiklar även engångsmuggar.

2.4 Inventarier och övrig utrustning

O5 Textilier

Sigtunahöjden: Dokumentationskravet ”Rutin i miljöledningssystem” ses som en onödig administrativ börda som inte ger något.

O6 Inredning

Sigtunahöjden: Dokumentationskravet ”Rutin i miljöledningssystem” ses som en onödig administrativ börda som inte ger något.

Samlat svar: Tack för svaret. Vi anser att det är viktigt att verksamheten själva har kontroll över hur de följer upp denna typ av krav och ändrar dokumentationskravet till: ”Beskrivning av hur verksamheten följer upp detta krav.”

Scandic Hotels AB: tillägg till undantag: ”städskrubb, apparatrum”

Svar: Tack för svaret. Om städskrubben / apparatrummet är ett våutrymme gäller redan undantaget.

P17 Arbetskläder

MiLgårdarna AB: Inga kläder kemtvättas då inga kostymer/dräkter används. På våra gårdar ska man känna sig som hemma och våra värdar har snygg ”hemmaklädse” på sig. Dessa kläder tvättas i egen maskin med miljötvättmedel. Detta borde premieras rejält!

Svar: Tack för svaret. Man får poäng om man inte kemtvättar några kläder över huvud taget.

Scandic Hotels AB: Med svanmärkt ”alternativ kemtvätt” behövs ej undantaget med kavajer.

Svar: Tack för svaret. Man får poäng för alternativ kemtvätt under kravet Miljömärkta tjänster.

P19 Miljömärkta kapitalvaror/sällanköpsvaror

Stora Brännbo: Textilier: ingår där dukar och servetter? Dessa ersätter ju engångsartiklar.

Ingår sänglinne och frotté, eftersom det står under P21 o P22 kan det bli dubbelt bokfört.

Svar: Dukar och servetter ingår i textilier men ej sänglinne och frotté som ges poäng under ”Miljömärkt sänglinne och frotté”.

Två Skyttlar: Möbler, 10 % av behovet. Vad menas med det? Förtydliga.

Svar: Om man har 200 sängar på hotellet och 20 av dessa är miljömärkta får man 1 poäng.

Scandic Hotels AB: onödigt att radda upp dessa; använd poängkravet från förra kriterierna: Ta en tjänst/produkt och få 1 poäng upp till 4 poäng. Känns som om man bara vill förnya kriterierna genom att göra det mer krångligt...

Svar: Tack för svaret. Syftet har varit att förtydliga kravet genom att räkna upp de kända möjliga miljömärkta produkter so passar under detta krav.

P20 Miljömärkta tjänster

Sigtunahöjden: Om man inte lejer ut städningen på entreprenad fås ingen poäng vilket ger en märkelig signal. Vad är bäst ur miljösynpunkt?

Stora Brännbo: Om man inte lejer ut städningen på entreprenad fås ingen poäng vilket ger en märkelig signal. Vi borde alltså ge en poäng om man utför städning i egen regi.

Två Skyttlar: Orättvist krav. Får man ingen poäng om man har egen personal? Vad är bäst ur miljösynpunkt?

MiLgårdarna AB: Orättvist krav. Får man ingen poäng om man har egen personal som städar enl ”mirakeltrasan”? Vad är bäst ur miljösynpunkt? På våra små gårdar skulle vi aldrig drömma om att köpa städtjänst! Då inga kläder tvättas på kemptvätt kan inte detta heller tillgodoräknas, samma gäller biltvätt då inte gårdarna äger några bilar. Sammanlagt är det 2p som vi inte kan tillgodose oss.

Samlat svar: Tack för kommentarerna. Vi inför att man får samma poäng om man städar i egen regis som då man köper en miljömärkt städtjänst.

2.5 Gästrum

O7 Rökfria rum

Scandic Hotels AB: höj kravet till 80%

Svar: Tack för svaret. Det skulle kunna vara ett rimligt krav men vi önskar inte göra en sådan förändring efter remiss.

Sosial- og helsedirektoratet: Sosial- og helsedirektoratet viser til Deres brev av 23. januar 2007 vedrørende overnevnte. Høringsnotatet er videresendt til direktoratet til direktoratet fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Direktoratet har følgende kommentarer til forslaget om reviderte kriterier for miljømerking av hoteller.

Under ”Hotell og vandrehem, versjon 3”, Bakgrunn for miljømerking” (andre del av høringsnotatet) ser vi på side 20 under ”Lagkrav” at der Svanemerkets målsetting å gå lengre enn de kravene loven stiller på ulike områder. Det settes også generelt krav om at et Svanemerket hotell eller vandrehjem oppfyller samtlige krav i lovgivningen.

Under første del av høringsnotatet punkt 2.6 – ”Kök, matsal og restaurang” fremgår det at matsalen skal være røykfri. Dette følger allerede av norsk lov, se tobakksskadeloven § 6 annet ledd, tredje og fjerde punktum som lyder: ”Røyking kan ikke tillates i serveringssteder. Med serveringssteder menes lokaler der det foregår servering av mat og/eller drikke, og hvor forholdene ligger til rette for fortæring på stedet.” Det bør derfor fremgå at kravet om røykfrihet gjelder alle lokaler i hotellet, bortsett fra at man kan tillate røyking i inntil halvparten av gjesterommene, se nedenfor. Det er også tillatt å ha et røykerom på hotellet, men kravene er relativt strenge. Blant annet kan røykerommet ikke ligge i tilknytning til noen av hotellets serveringssteder.

Videre foreslås det at obligatoriske krav for å få svanemerking skal være at minst 60% av gjesterommene skal være røykfrie. På side 1 i første del, under avsnittet ”Varför välja Svanemärkning”, kulepunkt 7, står det at svanemerkingen regnes som en av de ledende miljømerkningene for hoteller i verden. En hotellkjede i Norge og flere steder i utlandet har innført helt røykfrie hoteller. Sosial- og helsedirektoratet mener derfor at denne prosentandelen bør være høyere.

P21 Miljömärkt sänglinne och frotté

Sigtunahöjden: Får man dobbel poäng om man oppfyller både P21 o P22. Otydligt!

Svar: Tack för kommentaren. Vi förtydligar krav Ekologisk sänglinne och frotté.

MiLgårdarna AB: Väldigt orimligt krav, svårt att uppfylla då erfarenhet finns att tvätteriet slarvar bort det egna godset allt för ofta. Detta har resulterat i hyrgods.

Stora Brännbo: Menas det oavsett om man äger eller hyr sänglinne och frotté. Man har haft problem med miljömärkt frotté av dålig kvalitet tidigare.

Samlat svar: Tack för svaret. Man får poäng om man använder miljömärkt produkt oavsett om man äger eller hyr produkten.

DIBB AB:

Beträffande revideringen av hotellkriterierna.

Efter att ha läst igenom remissförslaget av hotellkriterierna har vi följande synpunkter.

Vi konstaterar att det efter alla år, fortfarande inte finns något obligatoriskt krav på att ha en viss andel Svanenmärkt sänglinne och frotté. Detta är mycket förvånande och inte på något sätt i paritet med den miljödebatt som förs idag.

Konventionell bomull är den mest besprutade grödan i världen. För att framställa 1 kg bomull, används 1 kg kemikalier, varav samtliga är cancerogena. Bara detta faktum, borde innebära ett obligatoriskt krav på en viss andel Svanen/EU-blomme märkt sänglinne och frotté.

Att anföra som skäl att det finns för få leverantörer, stämmer inte. Det finns en mängd leverantörer av sänglinne och frotté med Svanen/EU blomman.

I Svanens kriterier ingår att ha ett livscykelperspektiv. De flesta hotell använder idag sänglinne bestående av 50% bomull, 50% polyester. Polyester är inte nedbrytbar, vilket brukar vara ett vanligt krav i Svanen kriterierna. Dessa produkter eidas upp i slutet av sin livscykel och bidrar starkt till växthuseffekten.

Eftersom de flesta hotell hyr sänglinne och frotté från tvätterier, skulle ett krav på Svanen/EU blomme märkta produkter inte vara något problem för hotellen, eftersom hotellen då bara skulle begära av tvätterierna att leverera det till dem.

Vi anser att Svanens kriterieförslag är fullständigt tandlöst och otillräckligt gällande sänglinne och frotté.

Vårt förslag är att Ni kräver 50% eller mer Svanenmärkt sänglinne och frotté som ett obligatoriskt krav för att Svanenmärka hotellet.

Svar: Tack för ert svar. Vi arbetar med ett livscykelperspektiv när vi tar fram våra kriterier för respektive produktgrupp. I detta ligger också en värdering hur stor miljöbelastning respektive del har i förhållande till hela produkten/tjänsten. När det gäller sänglinne och frotté så är det viktig artikel på ett hotell men ur ett livscykelperspektiv är ändå driften det som utgör den största miljöbelastningen från hotellet. Om man dessutom jämför med andra miljömärkta produkter som används på ett hotell har sänglinne/frotté fått relativt sett många poäng.

Två Skyttlar: Väldigt orimligt krav, svårt att uppfylla. Man måste mangla ren bomull, resurskrävande!

Svar: Tack för svaret. Vi kräver inte ren bomull utan miljömärkt produkt som kan vara en blandning av olika material.

P23 Belysning

MiLgårdarna AB: Gårdarnas sovrum är olika stora, olika inredda och inte det andra likt. Viktigt är att hemkänslan finns på varje rum. Rummet har inga elektroniska kort varför det är svårt att ha närvarogivare/behovsstyrning.

Svar: Tack för svaret. Tyvärr är alla anläggningar olika och därför slår också poängkraven väldigt olika. Eftersom energibesparing är en mycket viktig parameter önskar vi gynna olika varianter som drar ner på användningen av energi. Vi hoppas att det istället finns andra möjligheter för er att dra ner energianvändningen och samtidigt ta poäng.

Scandic Hotels AB: Använd ordet närvarogivare eller kortbrytare.

Svar: Tack för kommentaren, vi ändrar.

Scandic A/S: Der spares meget energi med ”key-cards” skønnet til 10-15% af energiforbruget på et værelse. Systemer fås i flere variationer et hvor lyset slukkes med det samme og et hvor der er nogen forsinkelse på så gæsten får tid til at komme ud medens der er lys.

Diodelys (LED lamper)

Scandic er gået i gang med at bruge denne type lamper flere steder og de sparer rigtig meget energi. Dette brude kunne præmieres ekstra i pointkrav. Lamperne fås i udgaver der egner sig til facadeskilte og også til indendørs brug, fx til erstatning af halogenlamper (spot type).

Skilte: Brug at skilte til facaden sparer 10% energi i forhold til et almindelig neonskilt. Fx skiltet på Scandic Copenhagen hvor bogstaverne er 3 meter høje, brugte neonskiltet 18 kW, og det nye med LED lys 4,2 kW.

Indendørs: LED lamper har ry for at være blålige, men Scandic har fundet en leverandør i Østrig, som har løst farve problematikken tilfredsstillende, leveret af Frie Eltrading i Danmark. Japanske producenter kan også.

Lamperne findes i en udformning der kan gå lige i en halogenlampe. De er 30-40 % dyrere end halogen eller glødepære, men de holder 90.000 timer og sparer store udgifter til personale der skal bruge tid på at skifte pærer, når de brænder ud.

En 1,5W LED kan erstatte en ca 20W halogen.

Svar: Tack för kommentaren. Vi ändrar kraven på Lågenergilampor så att man får tillgodoräkna sig LED likväl som klassiska lågenergilampor. Vi inför också ett nytt krav för att specifikt gynna användning av LED.

P24 TV-apparater

Sigtunahöjden: Byt ordet ”rengöringspersonal” till ”personal”.

Svar: Tack för kommentaren. Vi ändrar.

Scandic Hotels AB: är detta säkerställt med Tvbranschen och svanmärkta tvapparater.

Svar: Tack för kommentaren. Vi har kontrollerat detta.

P25 Minibarer

MiLgårdarna AB: Äntligen en poäng som riktar sig till ”icke hotell” dvs att vi inte har minibar!

Hotelli Krapi: Orättvist ifall hotellrummen inte alls har minibarer.

Samlat svar: Om hotellet saknar minibarer ges en poäng.

Scandic Hotels AB: ta bort kravet om intyg från tredje part. Det räcker med en teknisk beskrivning. Gör det enklare administrativt för hotellet att svanmärka sig och att kräva intyg från tredje part verkar inte vara sunt förnuft...

Svar: Tack för kommentaren. Vi inser också att det relativt sett är ett tufft dokumentationskrav för just detta krav varför vi förenklar enligt förslag.

Scandic A/S: Skift til nye minibarer, leveret af Minibar i Svejts, har givet besparelse på 50% af energiforbruget. De nye bruger 65W hvilket svarer til 0,65 kW/døgn.

Miljøstyrelsen:

Minibarer med E-forbrug over 1,3 kWh bør ikke tillades, og skal udskiftes indenfor X år.

Samlat svar: Vi är helt eniga i vikten av att spara energi. Vi har i denna revidering skärpt kravet väsentligt och det är svårt att skärpa ytterligare efter remiss.

P29 Engångsartiklar

Stora Brännbo: Hur tolkas det om det i undantagsfall avsett för VIP-gäster finns en present på rummet som innehåller något engångsmaterial?

Hotelli Krapi: En alltför stark hållning riktad mot engångsartiklar motverkar hotellbusinessen, "lindrig vardagslyx". I hotellrummen är skäl att tillåta engångsartiklar, som inte är ägnade för kroppsvård, dvs. tvål eller schampo.

Samlat svar: Tack för svaret. Vi är förstärkt synpunkten om problemet med "vardagslyx" men anser också att det är en viktig signal att inte slösa med material. Vi ger också möjlighet till någon flexibilitet genom att vi accepterar att man kan begära vissa engångsartiklar i receptionen.

P30 Avfallssortering

Sigtunahöjden: Föreslår att tillfoga "Alternativt källsorteras avfallet av personalen". Det visar sig att avfallet i hotellrummen är minimalt och det krävs mer arbetet med tre olika fraktioner i varje rum jämfört med att personalen själva sorterar detta minimala avfall.

Svar: Tack för synpunkten. Vi inför denna skrivning.

P31 Papperskorg

Två Skyttlar: Varför sorterar man inte på toaletterna?

Svar: Tack för svaret. Det kan vara problem att få plats med tre behållare i det begränsade utrymmet.

2.6 Kök, matsal och restaurang

HORESTA:

2.6 Hotel og restaurant i samme bygning med forskellige ejer: HORESTA bifalder inddragelsen af relevant restaurant kriterierne i kriteriesættet for hoteller og vandrerhjem. Vi vil gerne gøre opmærksom på, at der findes mange eksempler på, at en restaurant i en hotelbygning drives særskilt og af en anden ejer/forpagter.

Vand

Opvaskemaskiner: Man kunne kræve, at der ikke indkøbes traditionelle husholdningsopvaskemaskiner, med mindre den kan dokumenteres at være den mest miljø- og energirigtige løsning.

Svar: Tack för kommentaren. Vad gäller kravet på vatten är kan det övervägas vid kommande revidering av restaurang- respektive hotellkriterierna.

O8 Engångsartiklar

Scandic Hotels AB: definiera matsal

Svar: Matsal i hotell är frukostrum och lunchsal.

Fødevarerinstitutionen: Flergang og engangsservice

Angående flergang og engangsservice er det efter vores mening ikke nødvendigvis sådan at det altid er flergangsservice der kommer bedst ud rent miljø og ressurcemæssigt. Vi mener derfor kravet skal være at det dokumenteres at der er valg det mest miljøvenlige alternativ i hvert enkelt tilfælde

Svar: Tack för kommentaren. Vi är medvetna om att det inte nödvändigtvis alltid är bättre med flergångsservis jämfört med engångsservis eftersom ett stort antal faktorer spelar in. Men med det hållbara samhället i fokus kan man generellt ha som mål att minska på användningen av engångsprodukter. Förslaget har ändrats till ett poängkrav.

Vildmarkshotellet i Kolmården:

De anvender sig av engångs äggkoppar under högsäsong. Det skulle bli för kostsamt att köpa in så många äggkoppar som behövs under de två månaderna och resten av året skulle de bli stående. I restaurangen erbjuder de ritdukar till barnen.

Svar: Ett nytt poängkrav har införts om engångsdukar. Där ingår ritdukar till barn.

O9 Kemiska produkter för disk (dansk: opvask)

Arbetsmiljøverket: Man bör ta hänsyn till -

- kemiska produkter för ugnrensning och annan rengöring (var finns detta krav?).
- säkerhetsdatablad som ska finnas för hantering av de produkter som är hälsofarliga.

Svar: I kapitel Regelbunden städning (rengöring) och tvätt finns krav på rengöring. I de två kraven för kemiska produkter för diskning är ugnrensning undantagen. Miljömärkta produkter för diskning. I kapitel Miljöledning ställs krav på att det ska finnas skyddsblad till personalen.

Scandic Hotels AB: Kravet är omöjligt att uppnå då flertalet kem för hårt vatten, för grovdisk och för aluminium ej går att miljömärka för tillfället. Kravet kan vara 65-70% istället.

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

Även om kravet på att en viss procentandel av t ex diskmedel och torkmedel ska vara miljömärkt skulle kvarstå, innebär kravet på 80 % ett problem. Det beror på restaurangernas behov av att använda specialprodukter för t ex metallgods, hårt vatten, grovdisk m m, som inte klarar miljömärkningskriterier för produktområdet. Som underlag för vår bedömning har Scandics enheter använts för beräkningen.

Samlat svar: Vi sänker gränsen i det obligatoriska kravet till 70% och inför istället ett poängkrav som gynnar de som använder högre andel miljömärkta produkter.

O10 Rökfri matsal

Finlands Hotell- och Restaurangförbund: kommentar: Ett obligatoriskt krav på matsalen är att rökning inte är tillåten. När rökning förbjuds 1.6.2007 i restauranger och offentliga utrymmen i Finland, blir det obligatoriska kravet nationell och förpliktande lagstiftning redan innan grunderna för beviljande träder i kraft. Lagen ger möjlighet att ansöka om en övergångsperiod ifall restaurangen uppfyller de nu lagstadgade begränsningsåtgärderna angående rökning. Därför skulle kravet i själva verket riktas till inkvarteringsrörelser som ansöker om en övergångstid för sina matsalar, och även för dem endast till år 2009.

Vi konstaterar att när kriterierna träder i kraft kommer kravpunkten att vara i enlighet med nationellt förpliktande lagstiftning. Situationen är densamma i de övriga nordiska länderna med undantag av Danmark.

Svar: Tack för kommentaren. Vi är medvetna om att det är lagkrav i vissa av de nordiska länderna men så länge som något land inte har detta krav så driver vi framför allt av hälsoskäl frågan.

P32 Poäng för ekologiska livsmedel och drycker

MiLgårdarna AB: Tidskrävande, det är svårt att få fram rätt siffror då det finns många olika leverantörer och att det då och då händer att beställda kravprodukter (t ex mjölk, fil, ägg) inte levereras utan istället ersätts med ”vanliga” varor.

Våra kockar, som lagar fantastiskt god mat, är också gårdarnas värdar vilket innebär att det är de som tar hand om gästerna vid dörren, visar rummen, serverar med teknik, hjälper till med konferensmöblering mm. Förutom Svandokumentation ska de hålla dokumentkoll på bla brand, hälsa och miljö. Jag kan inte begära att de i efterhand ska gå igenom sina kvitton och beräkna andel ekologiska produkter i %.

Det var så lätt förut med 5 eller 9 produkter på frukostbordet. Detta gav också kraft i vad ett Svanmärkt hotell eller konferensgård står för – miljö, hälsa och kvalitet också på maten. Vid varje kravmärkt frukostprodukt har vi en skylt som belyser kravmärkningen. Att som gäst få äta den goda maten och samtidigt få denna upplysning ger mervärde och känsla av kvalitet. Jag önskar att denna poängstege (antal produkter) ska förbli som tidigare.

Svar: Tack för kommentaren. Vi är medvetna om att det kan vara en belastning att få fram dokumentation till detta krav. Vi hoppas att det kommer att ändra sig ju mer aktuell frågan blir och ju större andel ekologiska produkter tar på marknaden.

Scandic Hotels AB: bra att göra skillnad på olika länder. Även här är det orimligt att man får samma poäng om man köper upp till 6% ekologisk mat och om man städar med en torr mopp... (P42)

Svar: Tack för kommentaren. Vi har efter remissen justerat poängbalansen något.

HORESTA:

P32 Procenten for at opnå point for økologiske varer i Danmark: Det er HORESTAs vurdering at de fastsatte procenter for at opnå point for brugen af økologiske varer er sat for højt. Vi hører blandt andet fra medlemmerne af Gastronomy Denmark ordningen (særskilt forening under VDK), at de har markante og reelle problemer med at skaffe den mængde økologiske varer de efterspørger. Nogle har også påpeget, at det til tider er vanskeligt at skaffe økologiske varer, som har den kvalitet, der er nødvendig for at tilberede og servere gode måltider. Vi mener ikke, at der belæg for at fastsætte procent-satser, der væsens forskellige i Danmark og i Sverige.

De økologiske varer er ofte dyrere end de tilsvarende konventionelle varer, hvilket betyder, at det vil være omkostningstungt for virksomhederne at følge kravet. Derfor bør man undersøge og derefter informere virksomhederne om, hvilke fremgangsmetoder de lovligt kan benytte til at anprise brugen af økologiske råvarer overfor kunden.

Svar: Tack för kommentaren. Vi har i kriterierna för restaurang samma gränser och hade då en stor diskussion om vilka gränser som är relevanta för respektive nordiskt land med utgångspunkt i hur markandssituationen är för ekologiska produkter. Vi fick då tydliga signaler att angivna gränser för Danmark var på ”rätt” nivå.

Hotelli Krapi: En principiell skillnad finns mellan naturprodukter och miljöaspekter: ekologiska matvaror är inte en miljöfråga. Samma gäller krav P33.

Svar: Tack för ert svar. Vi delar inte uppfattningen utan har fler belägg för att det ur miljösynpunkt är relevant på med krav på ekologiska produkter och närproducerat.

Fødevarainstituttet: Økologi

Det er efter vores mening ikke holdbart at gøre målemetoden for økologisk valgfri mellem mængde, volumen og pris. Der pågår internationalt bestræbelser på at harmonisere metoden. Vi foreslår derfor mængde som opgørelsesmetode. I Danmark har vi erfaringer, der viser, at det er absolut det mest hensigtsmæssige, at man måler økologien i kilo. Det er jo mængden af økologiske råvarer på markedet, der gør en forskel. Fx er økologisk kød jo ganske dyrt, men det udgør vægtmæssigt ikke det store, og derfor er det måske heller ikke her, vi får den store miljømæssige gevinst. Det vil være lettere at opnå point på økologien, hvis man køber økologisk kød, fordi udgifterne til kød er en meget stor del af det samlede budget. Sagt på en anden måde, man får mere økologi, hvis man vælger at måle i kilo.

Vi foreslår desuden at pointkrav til økologiske fødevarer gøres dynamiske således at der gives 7 point ved min 95 % økologisk fødevarer.

Vi mener, at ambitionsniveauet er for lavt i kravet til andel af økologisk fødevarer. Erfaringsmæssigt har det vist sig, at hvis man skifter fx den konventionelle mælk ud med økologisk mælk, så har man vægtmæssigt allerede nået 10-15 procent økologi. Derfor foreslår vi, at pointgivningen først starter, når køkkenet har en økologiprocent på mellem 15-20 procent.

Det er vores holdning, at der i svanemærkningen bør indbygges en form for graduering, således at man ikke bare, fordi man en gang har opnået fem procent økologi, kan læne sig tilbage og hvile på laurbærbladene. Hvis man har opnået fem procent økologi, så skal man forbedre sig til næste gang, hvis svanemærkningen skal beholdes.

Svar: Tack för ert svar. När det gäller om ekologisk förbrukningen ska mätas i mängd eller omsättning är det vårt syfte att använda de ”mätmetoder” som hotell och restaurang använder själva och här används omsättningen generellt i hög grad. Våra krav på mat ska ses i ett helhetsperspektiv, vi ställer krav på ekologiskt, regionalt producerat, vegetariskt rätt och Rättvisemärkt. Ur det perspektivet anser vi att kraven på ekologisk är tillräckligt.

Dansk Erhverv:

I relation til anvendelse af økologiske fødevarer mener Dansk Erhverv ikke, der er nogen rimelig grund til at anvende pointsatser der er forskellige i de enkelte lande. Der er muligt at der anvendes flere økologiske fødevarer i Danmark end i de øvrige nordiske lande, men set i relation til den højere pris danske virksomheder skal betale i for licensen er det ikke rimeligt yderligere at belaste den enkelte licenshaver med et krav om en større anvendelse af dyrere råvarer i madtilberedningen.

Svar: Tack för ert svar. Vi har i kriterierna för restaurang samma gränser och hade då en stor diskussion om vilka gränser som är relevanta för respektive nordiskt land med utgångspunkt i hur markandssituationen är för ekologiska produkter. Vi fick då tydliga signaler att angivna gränser för Danmark var på ”rätt” nivå.

P33 Rättvisemärkta produkter

MiLgårdarna AB: Alldeles utmärkt tycker jag!

Scandic Hotels AB: Jämför med P32. Att köpa Fairtrade produkter som påverkar stort globalt sätt torde premieras mer...

Svar: Tack för er kommentar. Vi ändrar och ger en poäng för kravet.

P35 Regionala livsmedel och drycker

Scandic Hotels AB: Svårt att definiera regional och lokala livsmedel. Är läsken från Spendrups i Vårby söder om Stockholm lokalt producerad för hotellet i Kungens Kurva?

Svar: Tack för ert svar, regionalt definieras i kriterierna och svaret på er fråga är Ja.

P36 Vegetarisk rätt

HORESTA:

P36 Vegetarretter: Det bør fremgå, hvilken miljøvurdering, som ligger til grund for, at der skal være vegetariske retter på menukortet. Skyldes det en

livscyklusbetragtning eller en sundhedsbetragtning? I udgangspunktet mener HORESTA, at dette kriterium er uhensigtsmæssigt. Der er ikke nødvendigvis mere miljøvenligt at producere grønsager end at fange fisk.

Svar: Det är ur ett globalt perspektiv en väsentlig miljövinst med vegetarisk föda. Det krävs minst en faktor tio i energiinsats för att få fram animalisk föda.

Födevareinstituttet: Vegariske retter

I høringsmaterialet er der et krav om mindst 1 vegetarisk ret. Vi finder ikke at der giver særlig mening, fordi retten jo bare kan sættes på menukortet uden at den nødvendigvis bliver valgt. I stedet forslår vi at stille mod generelt at få flere vegetabilier ind, fx at der altid skal være 100 g, 150 g som tilhører til en hovedret.

Svar: Det är en relevant synpunkt men som vi skulle föra vidare till kommande revidering. Det är dock också ur miljösynpunkt viktigt att driva att det erbjuds vegetarisk mat.

P37 Deklaration om mat innehåller GMO

Sigtunahöjden: Svårt krav att uppfylla därför att det är svårt att veta att man får tillräcklig information.

Stora Brännbo: Tveksam till detta krav. Om producent inte redovisar enligt lagen har man själv ingen annan information och risken finns att det blir fel.

Svar: Nordisk miljömärkning har debatterat GMO- frågan ingående i utveckling av kriterier för Restauranger, och detta hotellkrav har tagits därifrån direkt..

Scandic Hotels AB: Premiera om det finns förbud/policy angående GMO

Samlat svar: Vi är medvetna om svårigheten men utifrån nuvarande lagstiftning ska det vara möjligt.

P39 Mat med dokumenterat hållbart ursprung

Sigtunahöjden: Redigera texten så att det blir lättare att läsa.

Scandic Hotels AB: Hellre ett förbud mot jätteräkor. Det råder tveksamheter kring olika märkning av jätteräkor och därför är ett förbud bättre.

Samlat svar: Tack för kommentaren. Vi förtydligar kravet.

P40 Returflaskor eller fat/tank

Scandic Hotels AB: Märkligt att man får lika mycket poäng för detta med pant/retur som har stor miljöpåverkan som när man återvinner en eller två tonerkassetter som torde ha marginell miljöpåverkan. Prioritera och premiera det som har störst miljöpåverkan.

Svar: Vi ändrar och ger två poäng för kravet.

P41 Energi- och vattenbesparande åtgärder

Scandic Hotels AB: Jämför med P40. Den enskilt största miljöpåverkan i ett hotellkök är diskmaskiner. Här skall man också få poäng för detta i relation till dess miljöpåverkan.

Svar: Vi ändrar och ger två poäng för kravet.

Scandic A/S: - Induktionskomfurer sparer riktigt meget energi. Svanen premierer dette for lidt. Ved at indføre induktion i et køkken i stedet for el eller gas spares 50% af energiforbruget til køkkenet, fx vil masseplader til el, der bruger 180 W typisk været tændt fra kl 5 til 22 i et restaurant køkken.
I det hele taget angående restaurantaktiviteter, så mener Scandic at produktionsstedet (dvs køkkenet) prioriteres for lidt i kriterierne.

Svar: Tack för kommentaren. Vi ser i detta läge inte att det är relevant att öka poängen för lågstrålande hållar, eftersom det är en förhållandevis ny teknik med vissa frågetecken kring strålning från spisen. Svanen önskar därför inte gynna den mer än andra tekniker.

2.7 Städning och tvätt

O11 Reaktiva klorföreningar

Sigtunahöjden: Dokumentationskravet ”Rutin i miljöledningssystem” ses som en onödig administrativ börda som inte ger något.

Svar: Tack för kommentaren.

O12 Tvättmedel

Scandic Hotels AB: 80% är för högt värde; flera av tvättmedlen för hårt vatten kan ej miljömärkas

Svar: Vi minskar gränsen till 70% och inför istället ett poängkrav som gynnar de som använder mycket miljömärkt produkt.

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

Begreppet tvättmedel behöver definieras, så att det klart framgår om t ex blötläggningsmedel och blekmedel omfattas.

Svar: Rubriken, och kravtexten, är ändrad, det är fråga om hotellets egen textiltvätt. Textiltvättmedlens sköljmedel innefattas inte av kriterierna. Saken är under behandling i resp. produktgrupp.

Scandic AG: Krav til miljømærkede forbrugsprodukter: er ok.

Dog i O12 bør der kunne gives point hvis et eksternt vaskeri kan opfylde samme krav. Et svanemærket vaskeri skal opfylde mere en kravet i O12.

Vedr. disse fire finder Scandic at et svanemærket hotel også må mene noget med sin mærkning således at det går aktivt ind for det.

Svar: Detta krav gäller inte extern textiltvätt.

O13 Kemiska produkter för städning

Park Hotell Alta: Obligatorisk krav om miljømerkede vaske- og rengjøringsmidler kan oppfylles bare hvis leverandørene har tilsvarende produkter å tilby.

Svar: Ja det stämmer men vi har också ett undantag Nordisk Miljömärkning kan även bevilja undantag från kravet under förutsättning att det inte finns miljömärkta produkter att tillgå på marknaden.

Arbetsmiljøverket:

Det är positivt att användningen av kemiska produkter minimeras och att aktiva produktval görs. Vid val av kemiska produkter är det emellertid viktigt att förutom miljöaspekter också ta hänsyn till hälsoeffekter hos arbetstagarna och andra användare av de kemiska produkterna. Produkter som innehåller ämnen som t ex är allergiframkallande, frätande eller starkt irriterande bör därför undvikas.

Förslaget att använda mer koncentrerade produkter kan innebära större risker för personal som hanterar produkterna.

Svar: Tack för kommentaren. Vi är medvetna om att det kan medföra risker, med koncentrerade produkter. Därför ska det till personalen finnas tillgång till skyddsblad samt tydliga och lättfattliga instruktioner hur man hanterar kemiska produkter.

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

Begreppet golvvårdsprodukter behöver definieras, så att det klart framgår om t ex polish, polishbort, tvättvax omfattas.

Svar: Golvvård ingår inte i den regelbundna städningen och omfattas därför inte av kravet.

P42 Torra städmetoder

Sigtunahöjden: Byt dokumentationskrav till ”Inspektera på plats”

Svar: Ja vi byter.

P43 Tvätt

Sigtunahöjden: Byt dokumentationskrav till ”Intyg från tvätterier”

Svar: Vi inför alternativet Intyg från tvätterier.

Stora Brännbo: Hur tolkas det om man skickar bort allt sänglinne för tvätt men sköter tvätt av frotté själv.

Svar: Tack för ert svar, det är svårt att göra kriterierna så det passar för allt. Här skulle vi föreslå att man viktat efter hur stor andel som går till respektive typ av tvätt, men att vi inte förtydligar i kriterierna med detta eftersom det är så få hotell som berörs av denna problematik.

Scandic Rosendahl och Scandic Tampere City: Finns det Svanmärkta tvätterier i Finland? Vi har inte hittat sådana, och då är det omöjligt att få poäng. Ett Svanmärkt tvätterier skulle sannolikt kunna leverera miljömärkta /ekologiska sänglinnen och frottéer (Ökotex 1000?).

Svar: Det stämmer att det är svårt att få poäng för detta i Finland, dock har hotellen i Sverige drivit på att det idag är 3 st hotelltvätteri som är Svanenmärkta.

P44 Exakt dosering

P45 Kemiska produkter

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

Kravet om användning av koncentrerade produkter gynnar inte bara användning av fasta produkter utan även pulverprodukter, vilket utgör ett arbetsmiljöproblem. Produkterna hanteras oftast manuellt, vilket leder till att damm fastnar på hud och i andningsvägar. Kravet behöver förändras så att flytande produkter kan användas.

Svar: Till automat sker ev. pulverdoserings relativt sällan, och då blir arbetsmiljöproblemen små.

2.8 Avfall

HORESTA:

Affald

Sorteringsinformation til personalet: Det kan være et krav, at der opsættes let-forståelig sorteringsinformation for personalet, gerne med illustrationer af hensyn til fremmedsprogede ansatte.

Svar: Tack för svaret. Idén kan vi ta vidare till olika verksamheter.

O15 Källsortering

Sigtunahöjden: Vätskekartong och textilier finns inte som enskilda fraktioner i Sverige.

Svar: Tack för svaret. Det är något olika organiserat i de skilda länderna men de uppräknade fraktionerna är bara exempel.

P46 Ytterligare källsortering

Sigtunahöjden: Förtydliga till exempel ”fler än 8 fraktioner”.

Dokumentationskravet ”Rutin i miljöledningssystem” ses som en onödig administrativ börda som inte ger något.

Svar: Tack för svaret. Vi ändrar i texten och även dokumentationskravet till att kontrolleras på plats.

P47 Returemballage

Sigtunahöjden: Formulera om. Styr mot de leveranser som innebär stora volymer till exempel vatten, öl eller mjölk.

Vildmarkshotellet i Kolmården:

Samlat svar: Kravet omfattar inte returglas som tas gynnans i annat krav.

P48 Organiskt avfall

Sigtunahöjden: Förtydliga med att kompostering, rötning eller biogas produktion inte behöver ske på anläggningen.

Två Skyttlar: Vad menas med detta, Förtydliga.

Varför får man ingen poäng för kompostering? Ett orimligt krav. Vem har möjlighet att göra detta?

MiLgårdarna AB: Vad menas med detta, Förtydliga.

I samtal har framkommit att det även gäller kompostering till jord – och det var ju bra för Gården!

Scandic Hotels AB: Detta att använda organiskt avfall till biogasproduktion är i sin linda just nu, tekniken finns men är dyr att installera. Detta bör också avspeglas i poängsättning; jmf med P40-P41.

Samlat svar: Tack för svaren. Vi förtydligar kravet.

2.9 Transporter

Miljöstyrelsen:

Godt med krav til hotellets egen vognpark. Kunne man ikke stille krav til eksterne transporter.

Svar: Tack för svaret. Det är dock svårt med styrbarheten när man ställer krav på externa transporter.

P49 Egna fordon

Sigtunahöjden: Förtydliga vad koldioxidutsläppen motsvarar i bränsleförbrukning.

Stora Brännbo: Förtydliga vad koldioxidutsläppen motsvarar i bränsleförbrukning.

Två Skyttlar: Mycket viktigt krav som istället borde vara obligatoriskt.

Svar: Tack för svaren. Vi förtydligar med det efterfrågade.

2.10 Extra krav för hotell med konferensanläggning

O17 Källsortering

P52 Källsortering

Sigtunahöjden: Det är rimligt med tre fraktioner i ett konferensrum (jämför kravet P30 avfallssortering i gästrum).

Scandic Hotels AB: Möjligheten att källsortera mer än papper finns i konferensrum; sätt det som krav.

Svar: Vi har det som poängkrav.

P53 Konferensblock

Scandic Hotels AB: Här bör man även ha ett poängkrav om att använda svanmärkta whiteboardpennor som nu finns på marknaden och som naturligtvis skall användas på konferensavdelningar.

Svar: Tack för svaret, vi inför förslaget.

P56 Ekologisk frukt

Sigtunahöjden: Svårt med tillgång och bra kvalitet.

Sånga-Säby: På vintern köper de inte mycket krav då tillgången på kravmärkt Svenskfrukt är dålig. De tycker att kravet kan omfatta ekologisk och närodlat frukt.

Två Skyttlar: Får man ingen poäng om man köper närproducerad frukt?

Svar: Tack för svaren. Vi sänker gränsen till 20 % och inför 2 nivåer.

2.11 Extra krav för hotell med Spa/pool/varma källor

Sigtunahöjden: Kapitel 2.11 Borde stå Extra ”villkor” för hotell med spa/pool/varma källor

Det är inte självklart om jakutsi för 8 personer ingår?

Svar: Vi tar bort ordet Spa från rubriken men vi innefattar bubbelpool i kravet.

P60 Pool temperatur

Sigtunahöjden: Om man har jakutsi och denna omfattas av kriterierna är detta krav orättvist eftersom man inte kan ta poäng här.

Stora Brännbo: Om man har bubbelpool och denna omfattas av kriterierna är detta krav orättvist eftersom man inte kan ta poäng här.

Svar: Kravet är ändrat , för medeltemperaturen 27 ° C föreslås 1 poäng.

2.12 extra krav för hotell med trädgård

HORESTA:

Udendørsarealer

For at undgå unødige vandfordampninger kunne der stilles krav om, at der kun vandes med vandværksvand i tidsrummet mellem kl. 18.00 til 07.00.

Svar: Tack för svaret. Vi har svårt att införa denna typ av krav efter **remiss eftersom det är en verklig skärpning för en hotellverksamhet.**

2.14 Miljöledning

Sigtunahöjden: Generellt anser man att om man uppfyller miljökraven borde det vara tillräckligt. Miljöledningskraven, speciellt kravet om åtgärder för minskad miljöpåverkan, är principiellt att anse som överkurs. Svanen har redan satt gränsen för vad man bör uppfylla med angivna miljökrav.

Svar: Tack för svaret. Vi ser dock att det också ska finnas ett engagemang vid den Svanenmärkta anläggningen som ska genomsyra hela verksamheten.

Arbetsmiljöverket:

Det är bra att arbetsmiljö är inkluderat i punkt 024 sidan 31 Lager och myndighetskrav, liksom att det finns en punkt (030, sidan 32) som berör hantering av kemiska produkter.

Svar: Tack för svaret.

Miljöstyrelsen:

Fint at EMAS/ISO 14001 kan gå i stedet, men et certificeret miljø- og/eller energiledelses bør præmieres med f.eks. 3 p.

Burde der ikke i "miljøledelsessystemet" være fremtidige obligatoriske krav til indkøb af især energiforbrugende produkter: Hårdhvidevarer, minibarer, TV, etc.

Svar: ISO 14001/EMAS ställer inte krav på prestanda. Obligatoriska krav kan inte hänföras till ledningssystem.

O22 Organisation och ansvar

Stora Brännbo: Ansvarig för ”specialrengöring”, vad är det?

Svar: Det är till exempel rengöring av pool som kan kräva stor försiktighet vid hantering av kemikalier.

O24 Lagar och myndighetskrav

HORESTA:

O24 lovgivning: Det fremgår af baggrundsdokumentet, at kriterier der kræver at lovgivningen skal overholdes er udfaset for kriteriesættet. HORESTA er enige i at kriteriesættet bør stille krav, der ligger ud over de krav, der stilles i lovgivningen. Derfor bifalder vi denne ændring. Vi bifalder også indholdet i kriterium O24, hvor det fremgår at manglende overholdelse af love og regler kan føre til at Svanemærket fratages virksomheden.

Svar: Tack för svar.

O25 Information om Svanen till personalen

Stora Brännbo: Det är svårt att ta fram kontinuerlig utbildning, här behöver Svanen kunna hjälpa till med tips och råd.

Svar: Svanen ställer gärna upp med tips och råd.

Scandic Hotels AB: För att vara realistisk bör kravet på att nyanställda skall få introduktion ändras till 30 dagar. Gäller även detta krav för de som endast är extraanställda? Dvs hotellbranchen använder sig ofta av extra anställda per timme. Är det rimligt att en medarbetare som arbetar i restaurangen 1 kväll per månad skall få introduktion? Detta bör definieras.

Svar: Det är rimligt att man ändrar gränsen till 30 dagar. Vi förtydligar också vilka som ska omfattas av utbildningen.

O27 Kontinuerliga mätningar

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

Vi anser att det är viktigt att kravet som är kopplat till gränsvärdet för användning av kemiska produkter för städning och diskning inte motverkar hygien, rengöring och underhåll.

Svar: Vi är eniga i detta.

O30 Hantering av kemiska produkter

Arbetsmiljöverket: Sidan 32

Lägg till "lättillgängliga" i den första meningen.

Förslagsvis: Det ska finnas tydliga, lättfattliga och lättillgängliga instruktioner till personalen för dosering och hantering av kemiska produkter...

Svar: Tack för svaret. Vi justerar i kravet.

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

Säkerhetsblad ska ändras till *säkerhetsdatablad*. Kravet att säkerhetsdatablad ska vara på ett språk som de anställda förstår, kan inte ställas på leverantören. Från leverantören kan endast krävas att lagstiftningens krav uppfylls. Istället kan krav ställas på arbetsmiljöansvarig att se till att skyddsblad gjorts med leverantörens säkerhetsdatablad som utgångspunkt.

Svar: Tack för svaret. Vi avser med kravet just skyddsblad som är framtagna med leverantörens säkerhetsdatablad som utgångspunkt. Därför ändrar vi till ordet skyddsblad.

O31 Årlig uppföljning

HORESTA:

O31 Årlig opfølgning: Vi anbefaler, at den årlige, skriftlige opfølgning erstattes af et årligt kontrolbesøg. Et kontrolbesøg vil mindske virksomhedens dokumentationsarbejde og give mulighed for en rådgivning, der tager udgangspunkt i virksomhedens forhold og problemstillinger.

Svar: Tack för svaret. Vi ser det som mycket viktigt med kontrollbesök och har som mål ett besök var 18:e månad. Men även den årliga uppföljningen avseende till exempel gränsvärdena ser vi som viktiga.

Förklaringar

Bilaga 5

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien:

För att underlätta leverantörernas administration, bör kravet på att blanketten bilaga 5 ska fyllas i i tillämpliga fall slopas. Istället anser vi att redovisning av efterfrågade uppgifter i elektronisk form ska accepteras. Ett alternativ, om kraven ändras så att produkter som uppfyller EKU-kriterierna accepteras, vore att också acceptera en ifyllt EKU-blankett.

Svar: Tack för svaret. Vi kommer att ändra bilaga 5 men vi arbetar också på att ta fram en elektronisk ansökningshjälp där det kommer att bli möjligt att skicka in en stor del av all dokumentation elektroniskt.

5 Kommenterar till bakgrunden, i detalj

Detta avsnitt följer strukturen i bakgrunden och hanteras på samma sätt som kommentarerna till kriterierna.

6 Analys av kommentarerna

Energikraven och framför allt förslaget att energigränsvärdet ska bli obligatoriskt att uppfylla kommenterades mest. De flesta stöder förslaget och anser också att det är bra att det finns två alternativa sätt att redovisa, dvs både som kWh/m² och kWh/gästnatt. Det framkommer dock att det är viktigt att kravnivån hamna rätt eftersom det faktiskt är ett tröskelvärde som ska uppfyllas.

Kravet på värme, P3, visar sig enligt fler kommentarer ha blivit mycket krångligt att förstå och framför allt att dokumentera.

Kravet på ekologiska produkter, P32, har fått flera olika kommentarer. En dansk remissinstans anser att är orättvist med olika procentsatser för olika länder medan en svensk istället stödjer detta. En liten verksamhet kommenterar att det är mycket avårt att få fram dokumentation till kravet eftersom deras leverantörer inte specificerar detta på fakturan. En instans anger att det borde vara självklart att enbart ange procent i viktsprocent för att driva så stora mängder ekologiskt som möjligt.

Många remissvar handlade om att få tydligare formuleringar på kraven. I de flesta fall har därför resp. kravet skrivits tydligare.

Isländska hotells speciella förutsättningar har i remissvaren nu lyfts fram på ett sätt som inte skett tidigare.

Fler små kommentarer på spridda krav påvisar att man anser att viktningen av poäng inte är genomtänkt.

7 Diskussion och slutsatser

Praktiskt taget har alla krav kommenterats. Kapitlet om Miljöledning (3.14) har fått minst remissvar, men alla andra kapitelns krav har kommenterats. Svaren som föreslår ändringar eller förtydliganden har genomgående varit detaljerade.

Remissvaren har lett till en översyn av praktiskt taget alla krav. Merparten av kraven föreslås ändras, antingen genom precisering eller kravändring.

Det som saknas i remissvaren är helhetsbedömning, dvs. hur totala poängsumman ligger till för enskilda hotell. För nuvarande licensinnehavare har det tydligen inte varit möjligt att värdera poängsummorna detaljerat. Prosentuella poängkraven är, och förblir : minst 60 % av möjliga valbara poäng i Drift och Underhåll och minst 65 % av alla möjliga poäng.

En direkt jämförelse med nuvarande kriterieversion 2 är inte möjlig på grund av:

- gränsvärdet för energi blir ensamt obligatoriskt att uppfylla. Energikravet kan uppfyllas på två sätt, både kWh per kvadratmeter och per gästnatt
- en stor del av nuvarande poängkraven föreslås bli obligatoriska, och vissa gamla poängkrav faller bort
- kemikaliekraven hade skärpts från nuvarande kriterier (v.2), och detta är bibehållits trots att disk-, städ- och tvättmedlens krav ändrats från remissen
- Islands specialförhållanden, geotermisk värme och stora vattenresurser, beaktas med att isländska hotell får lindrigare krav på geotermisk energi och vattenförbrukning. Dessutom har isländska hotells poängsumma reducerats, från allmänna minimivärdet 65 % till 50 % för Island.
- kraven på hotellets frukostsal och restaurang är harmoniserade med kriterierna för Svanmärkte restauranger. Det innebär att om ett Svanmärkt hotell vill miljömärka sin hotellrestaurang är kravtexten densamma. Redan denna harmonisering med hotellkriterierna innebär stora ändringar för hotellens del.

Helt nya krav föreslås på basis av remissen: poäng för genomförandet av arbetsmiljö (ergonomi), och tilläggs-poäng om hotellet har allergi- eller handikappanpassat rum.

Klar är trenden för remissvaren att hotellkriterierna fortsättningsvis skall vara stränga till den grad att de utesluter miljömässigt sämre anläggningar. Enligt remissvaren är det korrekt att utesluta miljömässigt svagare hotell från Svanmärkning. Remissförslagets tyngdpunkt på prioritering av energibesparing har vunnit stöd i remissvaren.

Som helhet innebar redan remissförslaget en skärpning av kriteriekraven för hotell. Detta tillstånd står kvar efter de ändringar som föreslås på basen av remissvaren. Kriterieversionen efter remissen föutsätter tilläggs-satsningar redan av hotell som nu har Svanlicens.